МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра педагогіки

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри
_____ __Т.О.Дороніна___
(підпис) *(прізвище, ініціали)*

«___» _____ 20___ р.

Реєстраційний № _____
«___» _____ 20___ р.

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ЗАСОБАМИ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Магістерська робота
студентки групи ЗПВШм-17
(шифр групи)
ступінь вищої освіти : магістр
спеціальності : 011 Освітні, педагогічні науки
спеціалізація: Педагогіка вищої школи
(шифр і назва спеціальності)
Кравець Катерина Юріївна
(прізвище, ім'я, по батькові)
Керівник Зеленкова Наталія Іванівна
Кандидат педагогічних наук, доцент
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ініціали)

Оцінка:
Національна шкала _____
Шкала ECTS _____ Кількість балів _____
Голова ЕК _____ _____
(підпис) *(прізвище, ініціали)*
Члени ЕК _____ _____
(підпис) *(прізвище, ініціали)*
_____ _____
(підпис) *(прізвище, ініціали)*
_____ _____
(підпис) *(прізвище, ініціали)*
_____ _____
(підпис) *(прізвище, ініціали)*

Кривий Ріг - 2018

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ІКК – інформаційно-комунікативна компетентність;

ІКТ – інформаційно-комунікаційні технології;

ЕОМ – електронна обчислювальна машина;

ПК – персональний комп’ютер;

ЗВО – заклад вищої освіти.

ЗМІСТ

ВСТУП..... 4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРИТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІКК МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ЗАСОБАМИ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ..... 9
1.1. Характеристика базових понять дослідження 9
1.2. Особливості мультимедійних технологій в освітньому просторі..... 22
1.3. Дидактичні умови формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх фахівців 32
Висновки до першого розділу 37
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ДИДАКТИЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ІКК МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ КРИВОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ 39
2.1. Аналіз стану проблеми формування ІКК майбутніх вчителів у сучасній вищій школі 39
2.2. Методична розробка планів конспектів практичних занять 54
2.3. Розробка спецкурсу «Формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів» 69
Висновки до другого розділу..... 82
ВИСНОВКИ 84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 87
ДОДАТКИ 103

ВСТУП

Розвиток економіки, стрімка інформатизація суспільства зумовлюють необхідність широкого застосування інформаційних технологій в усіх сферах діяльності. Такі тенденції створюють серйозні проблеми для системи освіти. З приєднанням до Болонського процесу українська система вищої освіти в Україні зазнає суттєвих змін в структурі та змісті. Сьогодні завданням вищої освіти є формування наукового світогляду, системи професійних знань, умінь і навичок, розвитку креативних здібностей. Навчально-виховний процес має бути зорієнтований на створення в майбутніх фахівців певної системи знань, професійні уміння й навички, ключові компетентності і мати певні етапи.

Для того, щоб бути конкурентоспроможним на ринку праці в умовах сьогодення не достатньо мати лише знання, уміння й навички, які були отримані фахівцем під час навчання. Змінення вимог сучасного ринку праці до молодих фахівців пов’язане з тим, що багато країн світу та Україна, визначили пошук реформування навчального процесу. Одним із основних завдань Державної програми розвитку вищої освіти стало впровадження інноваційного напрямку освіти, інтеграція національної системи освіти в європейський та світовий освітній простір, участь студентів, викладачів, науковців у міжнародних проектах [105, с. 167]. Цей шлях розвитку освіти звертає увагу на важливість комптентнісного підходу, як умови зближення різних систем освіти.

Проблема формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх фахівців розкрито в дослідженнях В. Агеєва, Т. Альфтана, С. Бандерсон, Т. Бабенко, Т. Барський, В. Бикова, О. Бондаренко, С. Бондар, В. Бехтєрєва, Є. Вінниченка, А. Горшкова, Р. Гуревич, А. Гуржій, Д. Доерті, Т. Ейджер, М. Жалдака, І. Захарова, В. Заболотнього, О. Значенко, Дж. Йост, Д. Кендау, Г. Кєдровіч, Т. Коваль, В. Клочка, М. Кларін, М.Кадамія, А. Лесгодс, М. Лапчика, Б. Лихачов, Й.-Л. Мартинанд, Ю. Машбиця, В. Монахова, Т. Назарова, Н. Остапенко, В. Оніщук, Є. Павлова, С. Ракова, Ю. Рамського, О. Рогульської, С. Свириденко, Л. Дж. Скібба, О. Співаковський,

О. Спіріна, Н. Тализіна, Н. Талізіної, І. Череповської, С. Шацького, Л. Шилова, М. Шибенюк, О. Шувалової, А.Хуторського, Ф. Янушкевич та ін..

Темп життя в 21 столітті вимагає форматування підходів до освітнього процесу, науковці звертають увагу на те що, потрібно активізувати творчий потенціал майбутніх вчителів, формувати інформаційно-комунікативну компетентність, вносити певні зміни до традиційних методів та технологій навчання.

Провідні державні документи про освіту – Закон України «Про освіту», Закон України «Про вищу освіту», Національна стратегія розвитку освіти в України на період до 2021 року в яких приділяється особлива увагу інформаційно-комунікативній компетентності майбутніх вчителів.

Закон України «Про вищу освіту» був підписаний президентом в 2014 році. Цей закон передбачає основні правові, організацій, фінансові засади функціонування вищої освіти, створює сприятливі умови для співпраці державних органів, бізнесу та закладів вищої освіти, поєднання освіти та науки з виробництвом, з метою підготовки конкурентоздатних фахівців для ринку праці. Також новий закон розкриває концептуальні засади реформування вищої освіти, які відповідають цілям і завданням освітніх програм Європейського союзу; інтеграція вищої освіти Україна до європейського освітнього простору за засадах Болонського процесу [45].

Закон України «Про освіту» який був ухвалений в 2017 році, передбачає розвиток компетентнісного навчання. В законі висвітлені ключові компетентності й наскрізні вміння, якими має оволодіти майбутній фахівець після закінчення навчального закладу [46].

Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» окреслює нові шляхи модернізації національної освіти через впровадження інформаційно-комунікаційних технологій. Можна зробити висновок, що сучасній вищій школі необхідні викладачі, які готові до змін, до використання сучасних інформаційних технологій, застосовують креативність для покращення навчального процесу [47].

В сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства актуалізуються проблеми формування високого рівня освіченості та покращення рівня пізнавальної активності студентів. Це вимагає пошуку нових форм та методів навчально-пізнавальної діяльності та запровадження нових засобів навчання, які будуть забезпечувати пізнавальний інтерес майбутніх фахівців та посилюватиме та зміцнюватиме процес формування та розвитку знань, умінь і навичок.

Одним із найперспективніших напрямів інформатизації освіти є запровадження та використання мультимедійних технологій, вони дозволяють покращити рівень навчально-пізнавальної діяльності, та покращити рівень інформаційної культури майбутніх викладачів. Запровадження та застосування мультимедійних технології зумовлює зміну змісту, форм та методів освіти. Ефективність використання застосування мультимедійних технологій залежить від навчальних умов організації навчально-виховного процесу, вони дають можливість краще взаємодіяти викладачу та майбутнім вчителям, сприяти формуванню в майбутніх вчителів знань, умінь і навичок в потрібному напрямку в навчально-пізнавальній діяльності. Інформаційні технології проникають у різні сфери людської діяльності, що вимагає потрібних знань, умінь і навичок під час їх використання.

В сучасній науково-педагогічній літературі науковці значну увагу приділяють проблемі використання комп’ютерних та мультимедійних технологій в навчально-виховному процесі у вищих навчальних закладах, як впливають мультимедійні технології на формування пізнавального інтересу майбутніх викладачів, процес самого навчання.

Сучасний заклад вищої освіти потребує викладачів, які швидко реагують на зміни в соціальній сфері, ефективно використовують інформаційно-комунікаційні технології, компетентно скеровують особистісний розвиток майбутніх фахівців, з креативністю підходять до навчально-виховного процесу.

Дослідження цієї теми є актуальним у наш час, тому що проводяться реформи національної освіти та сучасне суспільство потребує компетентнісно орієнтовних спеціалістів, які будуть всебічно розвинені та будуть

використовувати отримані знання на практиці під час виконання професійних завдань.

Тему магістерської роботи затверджено на засіданні кафедри педагогіки Криворізького державного педагогічного університету (протокол від 16 листопада 2017 року №4) та вченою радою Криворізького державного педагогічного університету (протокол від 21 грудня 2017 року №5).

Мета магістерської роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні й експериментальній перевірці дидактичних умов формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів у сучасній вищій школі.

У відповідності до мети визначено завдання дослідження:

1. Вивчити і проаналізувати вітчизняний та зарубіжний досвід дослідження проблеми формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів.
2. Визначити можливості мультимедійних технологій в освітньому просторі.
3. Обґрунтувати дидактичні умови формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів факультету іноземних мов Криворізького державного педагогічного університету.
4. Визначити рівні сформованості ІКК майбутніх вчителів
5. Розробити спецкурс, щодо формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів.

Об’єктом дослідження є процес формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів.

Предметом дослідження є дидактичні умови формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів факультету іноземних мов.

Для розв’язання поставлених завдань застосовувалися такі методи:

загальнонаукові (теоретичний аналіз, порівняння, конкретизація, класифікація, систематизація, узагальнення) дали можливість зібрати, проаналізувати та узагальнити інформацію з проблеми дослідження в психолого-педагогічній літературі;

конкретно-наукові (спостереження за навчально-виховним процесом у закладах вищої освіти, бесіда, анкетування, тестування, статистичні методи). Методи

анкетування та тестування дали нам можливість, визначити рівень сформованості інформаційно-комунікативної компетентності у майбутніх вчителів іноземних мов. Метод спостереження дозволив нам визначити, які дидактичні умови використовуються на практиці для формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів. Метод бесіди дозволив нам дізнатись більше необхідної інформації та вплинув узагальнення отриманих результатів. Статистичні методи дослідження дозволили нам розрахувати отримані статистичні данні, які ми отримали під час дослідження та графічно зобразити результат.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в розроблені спецкурсу для формування ІКК майбутніх вчителів. Напрацьований нами матеріал може бути використаний на лекційних та практичних заняттях педагогічних дисциплін.

Апробація результатів дослідження.

Теоретичні та практичні положення, висновки та результати дослідження обговорювалися на регіонально-практичному семінарі шкільна освіта в сучасному освітньому просторі: концепція « нової української школи».

Представлена стаття «Розвиток інформаційно-комунікаційних компетентностей магістрантів».

Структура роботи зумовлена логікою дослідження, його метою та основними завданнями. Магістерська робота складається з переліку умовних скорочень, змісту, вступу, двох розділів, шістьох підрозділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРИТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІКК МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ЗАСОБАМИ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У розділі здійснено аналіз психолого-педагогічної літератури проблеми формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів засобами мультимедійних технологій. Проаналізовано базові поняття дослідження «компетенція», «компетентність», «інформаційна компетентність», «комунікативна компетентність», «інформаційно-комунікативна компетентність», «засоби інформаційно-комунікативної компетентності», «дидактичні умови». Обгрунтовано дидактичні умови формування інформаційно-комунікативної компетентності».

1.1. Характеристика базових понять дослідження

Загальна інформатизація суспільства та розвиток економіки зумовлюють необхідність упровадження інформаційних технологій в усі сфери діяльності. У зв'язку з тим, що Україна входе до європейської спільноти, це передбачає зміну не тільки в питаннях державної політики, а особливо в питаннях освіти. А це передбачає, що основним завданням системи освіти є розвиток на основі інформаційно-комунікаційних технологій. Сучасні інформаційні технології відкривають перед майбутніми вчителями доступ до нетрадиційних джерел знань, підвищують якість та ефективність самостійної роботи майбутніх вчителів, передбачають нові можливості для креативності, пошук та закріплення фахових знань, дають можливість викладачу використовувати зовсім нові форми та методи навчання.

Сьогодні вітчизняні та зарубіжні науковці шукають дієві шляхи впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освіті.

Одним із головних завдань сучасної освіти в умовах розвитку інформаційного суспільства є навчити майбутніх вчителів використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології під час процесу навчання.

Тому виникає велика потреба у прискоренні підготовки майбутніх вчителів, в оснащенні закладів середньої освіти сучасною комп'ютерною технікою, педагогічними програмними засобами, електронними підручниками. Від того, як швидко буде вирішено це питання, буде залежати розвиток країни [105, с. 167].

Проаналізувавши психолого-педагогічну та наукову літературу ми зробили висновок, що питання формування компетентностей в європейській науковій спільноті розглядається протягом багатьох років. Вивченню цього питання присвятили свої роботи Ф. Вейнерт, Дж. Гуді, Ж. Делор, Дж. Карсон, Р. Кеган, Дж. Консант, Дж. Куллахан, У. Мозер, Т. Оатс, Ж. Перре, Дж. Равен, Д. Райхен, Л. Салганік, Г. Халлаш та ін. Цю проблему також вивчали вітчизняні науковці та науковці ближнього зарубіжжя О. Антонова, Л. Маслак, Н. Бібік, С. Бондар, Н. Волкова, М. Головань, О. Дубасенюк, І. Зимня, І. Зязюн, В. Кальней, О. Пометун, Г. Селевко, Н. Сидорчук, Ю. Татур, А. Хуторський, Ф. Шаріпов, С. Шишов та ін.

На думку В. Бикова «На основі поєднання традиційних педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій навчання вдається значно ефективніше розвинути і примножити природні задатки людини. Використання цих технологій у процесі навчання створює додаткові умови і спричиняє появу нових цілей та оновлення змісту освіти, дає змогу досягти значно більших результатів навчальної діяльності, забезпечити для кожного учня, студента формування і розвиток їхньої власної освітньої траєкторії» [12, с. 48].

Особливого вивчення вимагає питання використання та впровадження форм та методів навчання з використанням ІКТ. У сучасних вищих навчальних закладах України необхідно створювати умови для формування інформаційно-комунікаційних компетентностей у майбутніх вчителів.

Останнім часом в науковій спільноті активно дискутують, щодо питання підготовки майбутніх вчителів на засадах компетентнісного підходу, що забезпечує підготовку майбутнього фахівця відповідно до вимог сучасності.

У сучасній педагогічній науці обговорюють питання, щодо покращення системи освіти шляхом застосування компетентнісного підходу.

Поняття «підхід» у навчально-методичній та науковій літературі використовують у різних значеннях: «професійний підхід», «компетентнісний підхід», «індивідуальний підхід», «гендерний підхід». Як зазначає Л. Виготський «підхід» - це сукупність засобів та прийомів у навчанні, розгляд чого-небудь та його вплив на кого-небудь [19, с. 50].

І. Зимня поняття «підхід» розуміє як певну позицію, точку зору, що має на меті дослідження, проектування та організацію освітньої діяльності. Підхід визначається деякою ідеєю, концепцією і зосереджується на основних для нього одній чи двох-трьох категоріях [54, с. 36].

Ми зробили висновок, що під поняттям «підхід» розуміють поєднання певних засобів і прийомів, які діють певним чином на об'єкт. Сучасні науковці це поняття тлумачать, як вихідну позицію, що складає основу дослідницької діяльності.

Компетентнісний підхід, як підготовку вчителя до діяльності в сучасних умовах інформатизованої школи розглядали Н. Баловсяк, О. Боровкова, Л.Бочарова, Т. Гудкова, Ю. Дорошенка, О. Іванова, М. Лапчика, С. Литвинової, О. Овчарук , Н. Сороко та інші.

Як зазначає А. Хуторський «Компетентнісно-орієнтований підхід – це підхід до організації навчально-виховного процесу, спрямований на набуття особистості певної суми знань і досвіду, що дають змогу їй робити висновки про щось, переконливо висловлювати власні думку, діяти адекватним чином у різних ситуаціях» [152, с. 61].

На думку Г. Селевка, компетентнісний підхід заснований на поступовій переорієнтації освітньої парадигми на трансляцію знань та формування умінь і навичок для оволодіння комплексом компетенцій, які показують потенціал, здатність майбутнього випускника до життя в сучасному інформаційному суспільстві [121, с. 139].

Схожим є висловлення В. Химинець, вона вважає, що компетентнісний підхід переносить акценти з процесу накопичення знань, умінь і навичок у площину формування й розвитку в учнів здатності практично діяти і практично застосовувати здобуті знання й досвід у життєвих ситуаціях [150].

Компетентнісний підхід також означає поступову переорієнтацію домінуючої освітньої парадигми з переважаючою трансляцією знань, формуванням навичок створення умов для оволодіння комплексом компетенцій, які означають потенціал, здатність до виживання і стійкої життєдіяльності в умовах сучасного багаточинникового соціально-політичного, ринково-економічного, інформаційно і комунікаційно насиченого простору [121, с. 139].

Компетентнісний підхід спрямований на формування та розвиток ключових і предметних компетентностей під час процесу навчання [7].

Наша думка збігається з поглядом О. Субетто, що компетентнісний підхід доповнює системно-діяльнісний, знаннєво-орієнтовний підходи для розкриття змісту та якості освіти, його можна розуміти як одну з частин пояснення системного підходу [136, с. 8].

Ми зробили висновок, що у компетентнісному підході на перше місці стоїть не проінформованість, а здатність вирішувати проблеми, які виникають в процесі пізнання та розуміння різних процесів та явищ, міжособистісних взаємин у повсякденному житті. Основою компетентнісного підходу є організація навчального процесу, та набуття основних навичок.

У науковій літературі та практиці розрізняють терміни «компетенція» та «компетентність». Такі науковці, як А. Хуторський та В. Краєвський наголошують на розмежуванні понять «компетенція» та «компетентність», пояснюючи це тим, що компетенція (у перекладі з латинської) – це коло питань, у яких людина добре обізнана, пізнала їх і має досвід, а компетентність – це поєднання відповідних знань у визначеній галузі, здібностей, що дозволяють обґрунтовано судити про цю сферу й активно діяти в ній (Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації»).

Як зазначають експерти країн Європейського Союзи «компетентність – ефективне застосування знань та вмінь в міжособистісних та професійних ситуаціях, які передбачають співпрацю з іншими людьми [108, с. 66].

Компетентність (від лат. Competens (competentis) – належний, відповідний), за значенням словника іншомовних слів, означає обізнаність, авторитетність [129, с. 282].

У державному стандарті початкової та середньої загальної освіти компетентність розуміють, як набуту в процесі навчання інтегровану здатність особистості, структура, якої є знання, досвід, цінність та ставлення, що реалізовуються практиці [32].

Сучасний український тлумачний словник, під редакцією В. Бусела компетентний визначається, як той який має достатні знання в певній галузі, добре обізнаний, тямущий; ґрунтується на знанні; тямущий; має певні повноваження, повноправний, повновладний; бути компетентним означає вміти мобілізувати в певній ситуації здобуті знання та досвід [18, с. 560].

У психолого-педагогічній науці поняття «компетентність» з’явилося, тому, що вітчизняні та зарубіжні науковці почали розглядати в своїх роботах проблему формування компетентностей.

Короткі узагальнені поняття компетенції надала І. П'янковська: загальна здатність до професійної діяльності; комплекс особистих якостей людини, які необхідній їй для професійної діяльності; готовність до виконання професійних завдань [113, с. 207]. І. П'янковська виокремила дуже важливі ознаки компетентності: здібність до прийняття рішень; індивідуальні особливості людини, які забезпечують успіх на робочому місті; комплекс індивідуальних здібностей, які потрібні для виконання професійних задач; оволодіння певною компетентністю; готовність до діяльності [113, с. 208 - 209].

Проте В. Ягупов виділив наступні характеристики компетентності:

– багатогранність, це означає, що існує багато її видів, що характеризують якісний аспект засвоювання людиною певного виду діяльності;

– багатокомпонентність, ця характеристика означає, що будь-яка компетентність складається з певної кількості компонентів;

– багатовимірність, для того щоб, проаналізувати рівень сформованості компетенції, потрібно визначити чіткі критерії оцінювання;

– надпредметність та міждисциплінарність, показує сукупний результат опанування особою навчальної програми за певним фахом та професією, а не тільки окремою дисципліною;

– різнофункціональність, це означає, що особа має можливість реалізовувати богато різних функцій в процесі діяльності;

– суб'єктивність, компетентність завжди конкретна, тому що стосується певного суб'єкту діяльності та його професійних якостей, майстерності та особливого підходу до діяльності [165].

Складові компетентності показані в глосарії європейського проекту «Тьюнінг», компетентність розуміють, як поєднання когнітивних та мета когнітивних умінь і навичок, знань і розумінь, навичок міжособистісного спілкування, розумових умінь, етичних цінностей. Їх розвиток передбачається під час вивчення всіх навчальних дисциплін.

Французький вчений Ж. Делор, голова Міжнародної комісії з освіти XXI століття, в 1996 році назвав чотири основні принципи освіти: навчитися пізнавати; навчитися працювати, навчитися жити разом, навчитися жити з іншими; вчитися жити. На перше місце була поставлена необхідність навчитися набувати знання, враховувати швидкі зміни, які пов'язані з науковим прогресом; потрібно поєднувати загальні знання з можливістю вивчення окремої кількості предметів [34, с. 3].

Велика кількість науковців узагальнюють поняття компетентність,через особистісні якості особистості. І. Зимня визначає компетентність, як складну, ту, що основана на знаннях, розумово та культурно зумовлену особистісну якість, яка виявляється в діяльності, поведінці людини, у її співробітництві з іншими людьми, під час вирішення різних завдань [53, с. 8]. Така якість, розвивається в навчальному процесі та є його результатом. Науковці до характеристик компетентності відносить:

– готовність до прояву компетентності (тобто мотиваційний аспект);

– володіння знаннями змісту компетентності (когнітивний аспект);

- досвід прояву компетентності в різних стандартних і нестандартних ситуаціях (поведінковий аспект);
- ставлення до змісту компетентності й об’єкта її застосування (ціннісно - смисловий аспект);
- емоційно-вольову регуляцію процесу і результату прояву компетентності [51].

У працях Г. Селевка, під компетентністю розуміють, інтегральну якість особистості, що виявляються в загальній здатності та готовності до діяльності, яка базується на знаннях і досвіді, здобутих в процесі навчання і соціалізації й орієнтовних на самостійну й успішну участь у діяльності [121, с. 139]. На думку вченого, компетентність є значно ширшим поняттям за знання чи навички, чи вміння, тому, що воно містить не тільки знання, але й вміння, а й мотиваційну, етичну, соціальну та поведінкову складову. Тому оволодіння компетентністю вимагає особистої організованості, та достатнього інтелектуального розвитку, абстрактного мислення, саморефлексії, визначення власної позиції в суспільстві, достатньої самооцінки, критичного мислення та багато інших якостей. Подане поняття можна розуміти, як оволодіння людиною певної компетенцією, що включає особистісне ставлення до предмета діяльності, а особистість, ми розглядаємо, як сукупність ряду компетентностей [42, с. 5 - 6].

Дуже близьким за значенням є поняття компетентності запропоноване А. Хуторським. Компетентність розуміється ним як «оволодіння людиною відповідною компетенцією, що передбачає її особистісне ставлення до неї і предмету діяльності» або ж як «особистісна якість (сукупність якостей) і мінімальний досвід щодо діяльності в заданій сфері» [152, с. 59].

На думку дослідника Ю.Татура, компетентність – це інтегральна властивість особистості, що характеризує її прагнення і здатність (готовність) реалізувати свій потенціал (знання, уміння, досвід, особистісні якості та ін.) для успішної діяльності в певній галузі [138, с. 6]. В своїх наукових дослідженнях,

вчений приділяє увагу формуванню компетентностей майбутнього фахівця у сфері вищої професійної освіти.

Н. Мойсеюк вважає, що «компетентність – якість особистості, яка необхідна для якісної продуктивної діяльності в певній сфері» [92, с. 639]. Вона вважає, що до складу компетентностей входять, не лише загальні та предметні вміння та навички, а конкретні, ті які будуть потрібними кожній людині на протязі всього життя.

Такі науковці, як О. Дубасенюк та Н. Сидорчук розуміють компетентність як складну інтегральну характеристику особистості, деталізуючи її через «здатність вирішувати проблеми і типові завдання, які виникають у реальних життєвих ситуаціях, у різних сферах діяльності на основі використання знань, навчального й життєвого досвіду відповідно до засвоєної системи цінностей» [36, с.40; 125, с.80].

М. Головань пропонує своє значення: «компетентність – це володіння компетенцією, що виявляється в ефективній діяльності і включає особисте ставлення до предмету і продукту діяльності; компетентність – це інтегративне утворення особистості, що інтегрує в собі знання, уміння, навички, досвід і особистісні властивості, які обумовлюють прагнення, здатність і готовність розв’язувати проблеми і завдання, що виникають в реальних життєвих ситуаціях, усвідомлюючи при цьому значущість предмету і результату діяльності» [25, с. 29].

Дж. Ровен пропонує таке поняття, компетентність – це особлива здатність, яка потрібна для результативного виконання певної дії в конкретній науковій або предметній галузі, що містять специфічні та вузькопрофільні знання, особливі навички, спосіб мислення [114, с.6].

Такі науковці, як С. Шишов та В. Кальней також визначають компетентність через уміння діяти на основі набутих раніше знань [157, с. 263]. А С. Бондар вважає: «…компетентність – це здатність особистості діяти» [9, с. 9]. Автори вважають, що особистість повинна бути зацікавлена в тому, що б використовувати набутті знання, уміння і навички, і лише, коли все це буде поєднано з особистими ідеалами.

Компетентність І. Зязюн розуміє, як здатність вирішувати професійні задачі певного класу, що вимагає певних знань, умінь і навичок [56, с. 14]. С. Вітвицька звертає увагу на те, що не достатньо тільки підготовки та професіоналізму, вона визначає компетентність як можливість особистості до продуктивної діяльності в певній галузі, які містять специфічні знання, уміння та навички, та їх використання у повсякденному житті, відповідальне ставлення до виконання виробничих функцій [20, с. 54]. К. Климова розглядає компетентність, як результат набуття компетенції, особистих властивостей фахівця, її структуру розуміють, як знання, уміння, навички, професійний досвід, відпочинок [67, с. 32]. Компетентність на думку А. Маркової – це схильність та уміння особистості виконувати певні професійні функції [88].

Під ключовими компетентностями розуміють компетентності, які необхідні для будь-якої професійної діяльності. Базові компетентності показують специфіку певну професійної діяльності. Для педагогічної діяльності базовими є такі компетентності, це ті компетентності, які необхідні для професійної діяльності в системі освіти на певному її етапі. Спеціальні компетентності розглядають, як використання ключових та базових компетентностей в межах навчального предмета або певної професійної діяльності [161, с. 180].

Всі ці компетентності розвиваються паралельно, що забезпечує розвиток професійної компетентності.

Як вважає Т. Сорокіна професійною компетентністю вчителя є об’єднання його теоретичних і практичних знань, його готовність до професійної діяльності, а отже можна зробити висновок, що компетентність – це одна з ланок професіоналізму, складова педагогічної діяльності, здатність особистості педагога вирішувати різні види пелагічних завдань [133, с. 111].

Професійна компетентність – це сукупність ключових, базових та спеціальних компетентностей. Компетентність кожного фахівця вказує на те, чого він досяг в житті та на професійному рівні, також характеризує рівень знань, та здатність вирішувати потрібні завдання.

Важливим поняттям компетентнісного підходу в системі освіти є поняття компетенції, які плідно вивчаються в психолого-педагогічній літературі, хоча й не мають єдиного визначення та змісту.

У «Новому тлумачному словнику української мови» поняття «компетенція» трактується як «добра обізнаність із чим-небудь; коло повноважень якої-небудь організації, установи, особи» [18, с. 560].

В. Бойденко зазначає, що компетенції виступають, як характеристика здібностей особистості, яка готова реалізовувати свої набуті знання і досвід [8, с. 12]. Поняття якості особистості також лежить в основі поняття компетенція за Ф. Шаріповим: «це сукупність властивостей (характеристик) особистості, що дозволяють їй якісно виконувати певну діяльність, спрямовану на вирішення проблем (завдань) у будь-якій галузі» [156, с. 73]. Отже, компетенція – це норма, що засвідчує здатність правильно вирішувати будь-яке завдання.

Нами була проаналізована велика кількість визначень інформаційної компетентності в науково-психологічній літературі і ми дійшли висновку, що на сьогоднішній день сучасні науковці не дійшли до єдиного розуміння цього поняття. Сучасні дослідники встановили, що інформаційна компетенція майбутнього вчителя розуміється не просто, як сукупність знань, умінь і навичок, які були набуті в процесі навчання, але і як можливість майбутнього викладача орієнтуватися в сучасному інформаційному просторі, готовність до використання інформаційно-комунікаційних технологій в процесі навчання [166].

Під інформаційною компетентністю О. Крайнова розуміє певну характеристику особистості, що проявляється в її готовності до реалізації власного потенціалу, готовності до саморозвитку, використання інформаційних технологій для успішної реалізації професійної діяльності [72, с. 10].

Формування інформаційної компетентності майбутнього вчителя передбачає:

– освоєння знань та вмінь в області інформатики та інформаційно-комунікаційних технологій;

– розвиток комунікативних здібностей;

– розвивати вміння орієнтації в сучасному інформаційному просторі, аналізувати інформацію, робити висновки та відпочивати після наукової діяльності [52].

А. Хуторський та С. Тришина розуміють інформаційну компетентність, як одну з ключових компетентностей, яка має об'єктивну та суб'єктивну сторону. Об'єктивну сторону розуміють, як вимоги, які висуває суспільство до професійної діяльності майбутнього фахівця. Суб'єктивна сторона є відображенням об'єктивної сторони, яка є показником індивідуальності спеціаліста, його професійної діяльності, в удосконаленні інформаційної компетентності [152, с. 61].

Інформаційну компетентність також досліджує Н. Баловсяк, як інтегровану освіту особистості, яка відображає її здатність до визначення інформаційної потреби, пошуку, опрацювання, зберігання та передавання даних всіма можливими формами; уміння працювати з комп'ютерною технікою та інформаційно-комунікаційними технологіями, їх застосування в професійній діяльності. Вона також розглядає компетентність, як сукупність певних складових: інформаційної (можливість ефективно працювати з теоретичним матеріалом), компютерно-технологічна (уміння працювати з сучасними комп'ютерними технологіями), процесуально-діяльнісна (здатність використання інформаційно-комунікативних технологій на практиці) [3, с. 79].

Сучасні науковці розуміють комунікативну компетентність, як теорію мовленнєвої поведінки. Ю. Ємельянов в своїх роботах детально вивчає поняття «комунікативної компетентності». Він розуміє, це поняття, як здатність особистості до орієнтації в різних ситуаціях спілкування, володіти вербальними та невербальними засобами комунікації, він звертає увагу на те, що така здатність передбачає соціально-психологічне навчання, тобто далі вчитися спілкуванню. Він вважає, що комунікативна компетентність завжди здобувається під час спілкування. Основні фактори, що визначають її розвиток, це життєвий досвід людини, її обізнаність [40, с. 115].

Ю. Жуков та Л. Петровська розуміють комунікативну компетентність, як «компетентність у спілкуванні». Як зазначають науковці, комунікативна компетентність – це хист до спілкування, підтримання необхідних контактів з людьми. «Комунікативна компетентність – це комплекс внутрішніх ресурсів людини, які необхідні для ефективної комунікації в певних ситуаціях» [44, с. 98].

Процес формування комунікативної компетентності в навчальному процесі буде успішним, якщо виконувати такі умови: наявність міждисциплінарних зв'язків, позитивне ставлення до майбутньої спеціальності, висока мотивація студентів, підвищення їх творчої активності під час навчання, інформаційна насиченість навчального процесу [101, с. 18].

І. Зимня виділяє поняття «компетенція в галузі інформаційних технологій», зміст цього поняття в тому, що отримуються певні данні, опрацьовуються, перетворюються; мультимедійні технології, комп'ютерна грамотність; володіння електронними пристроями, Інтернет-технологіями [55, с. 35].

Поняття інформаційно-комунікаційної компетентності О. Спірін розуміє, як здатність особистості застосовувати на практиці інформаційно-комунікаційні технології для задоволення власних потреб то вирішення власних індивідуальних професійних задач в певній предметній галузі [135]. М. Лебедєва розглядає поняття інформаційно-комунікативну компетентність, як ключову компетентність сучасної особистості, що виражається при розв'язування великої кількості різноманітних задач із використанням комп'ютера, засобами телекомунікації, мережі Інтернет тощо [81, с. 98].

Сучасні українські дослідники розглядають інформаційно-комунікативну компетентність, як здатність людини використовувати інформаційно-комунікаційні технології та відповідні засоби для того, щоб задовольнити всі особисті та суспільно значимі завдання в певні науковій галузі [101].

Вчені виділяють дві основні групи характеристик інформаційно-комунікаційних компетентностей: перша група характеризується на застосуванні інформаційних технологій суспільства. Інформаційно-

комунікаційні компетентності містять свідоме застосування ІКТ для роботи, навчання та рефлексії. Вони засновані на застосуванні базових інформаційно-комунікаційних навичок: застосування ІКТ для пошуку інформацію, накопичення, представлення та обміну даними та відомостями. Загальні знання та вміння, що належать до цих компетентностей: інформаційно-комунікаційні компетентності вимагають повного розуміння та знання природи, ролі використання інформаційних технологій в особистому та суспільному житті, навчання та роботі; необхідно розуміти, як інформаційні технології можуть допомагати в підтримці креативності та інновації, знати про відповідальність використання даних, що є доступними; уміння знаходити потрібні данні, збирати та опрацьовувати, використовувати їх систематично, критично аналізувати. Майбутні викладачі повинні вміти використовувати засоби для пошуку розробки та представлення даних;итакож майбутні викладачі повинні вміти використовувати ІКТ для того, щоб підтримувати критичне мислення й правильно використовувати доступні для пошуку дані, відповідально використовувати мережу Інтернет. Майбутні викладачі також повинні навчитися використовувати ІКТ для підтримки креативності, а також критичного мислення та інновацій [166]; друга група: складові інформаційно-комунікаційних компетентностей описані на основі підходу ISTE:

– ІКТ- бачення: розуміння важливості ІКТ для роботи та навчання упродовж життя;

– ІКТ- культура: спосіб розуміння, особистого бачення цифрових технологій для життя та фахової діяльності в сучасному інформаційному суспільстві.

– ІКТ- знання: набір фактичних та теоретичних знань для навчання та практичної діяльності.

– ІКТ практика: застосування знань, умінь і навичок у галузі інформаційних технологій.

– ІКТ – удосконалення: можливість удосконалювати, розвивати, створювати, щось нове у сфері інформаційних технологій та засобами ІКТ для навчання, професійної діяльності та особистого розвитку.

– ІКТ – громадянськість: здатність особистості демонструвати свідоме ставлення, громадську позицію через дію, пов’язану із застосуванням ІКТ для відповідальної поведінки [167].

У нашому дослідженні ми будемо використовувати поняття інфомаційно-комунікативної компетентності М. Лебедєвої, оскільки воно на нашу думку краще відображає поняття, що вивчаємо. Інформаційно-комунікативна компетентність – це ключова компетентність в сучасному інформаційному суспільстві, оскільки вона допомагає вирішувати вулику кількість завдань за допомогою комп’ютера та засобами інформаційних технологій.

Інформаційно-комунікативна компетентність майбутнього вчителя є важливою частиною його професійної діяльності та внутрішня характеристика особистості, яка показує готовність і здатність майбутнього вчителя ефективно використовувати нові ІКТ в професійні діяльності. Саме ІКТ дають можливість майбутньому вчителю бути сучасним, активно працювати в інформаційному суспільстві, застосовувати нові надбання та досягнення науки й техніки в науковій діяльності фахівця.

1.2. Особливості мультимедійних технологій в освітньому просторі

Сьогодні в навчально-виховному процесі відбувається інтенсивне впровадження нових методів, засобів, форм навчання, перехід до більш активної методики навчання, за допомогою яких активізується пізнавальна діяльність майбутніх вчителі в процесі навчання, розвивається інтерес до дисциплін, що вичають, виникають вміння та навички до використання вже набутих знань в майбутній професійній діяльності. Це неможливо без використання нових технологій та методик навчання, які спрямовані на виявлення особистісного потенціалу студентів.

Одним з найперспективніших напрямків інформатизації освіти є впровадження та застосування мультимедійних технологій, які дозволяють не тільки поліпшувати пізнавальний рівень майбутніх вчителів, а також покращювати їх інформаційну культуру. Застосування мультимедійних технологій визначає зміну змісту, методів і форм організації навчального процесу. Результативність застосування мультимедійних технологій напряму залежить від навчальних умов, які б сприяли максимальній взаємодії викладача та студента, та сприяли формуванню потрібних знань умінь та навичок.

Для того, щоб вирішити поставлене перед нами завдання, ми повинні розкрити сутність вихідних понять, які стосуються нашого питання. Виходячи з предмету нашого дослідження, ми ознайомимося з такими дефініціями: «технологія», «педагогічна технологія», «інформаційна технологія», «інформаційно-комунікаційна технологія», «засоби інформаційно-комуніуаційних технологій (засоби ІКТ)».

В педагогічній науці термін «технологія» з’явився відносно нещодавно і використовується в складі таких понять «педагогічна технологія», «навчальна технологія» та «освітня технологія». Ми будемо детально розглядати поняття «технологія» та «педагогічна технологія», для того щоб з’ясувати зміст навчальної технології.

Т. Назарова, зазначає, що поняття «технологія» розвивалась одночасно з педагогікою, тому трансформувався в нові поняття: освітні, навчальні та педагогічні технології. Це є рівне «педагогічної технології», які мають відповідні цілі, завдання та зміст [96, с. 23].

В словниках поняття «технологія» зазначається, як: 1) від грецького – сукупність способів обробки під час виробництва та їх опис [18, с. 1448];

2) сукупність способів переробки інформації, створення виробів та процесів, що їх супроводжують [129, с. 573].

Як зазначає Н. Остапенко, технологія навчання орієнтована на об’єднання сучасних активних методів та засобів навчання у певний комплекс з максимальним рівнем залучення людських ресурсів, а особливо встановлення

навчально-ділових стосунків між викладачем та студентом на основі співробітництва та партнерства [101].

В. Оніщук в своїх дослідженнях розкриває поняття технології навчання, як технологію, що має охоплювати інформацію про методи та прийоми викладання, зміст, характеристику й послідовність навчальних операцій, способи педагогічного керування пізнавальною діяльністю [104].

Ми розуміємо технологію навчання, як певну категорію, що має свої певні складові, такі як мета навчання, зміст навчання, засоби педагогічної взаємодії, організація навчального процесу, рівень професійної підготовки майбутнього вчителя.

Поняття «педагогічна технологія» почали вживати, ще в 20-х роках XX століття в працях вітчизняних вчених С. Шацького, В. Бехтєрєва, Є. Павлова. Вже тоді, ці поняття розумілися по різному, його визначали їх як сукупність прийомів і засобів, які були спрямовані на забезпечення ефективної навчальної діяльності, що за своєю організацією схожа на виробничу технологію.

Найпоширеніше поняття «педагогічної технології» належит В. Беспальку, він розуміє «педагогічну технологію» – як проект певної педагогічної системи, яку реалізується на практиці, це основа техніки реалізації навчально-виховного процесу, це не стала схема, в яку відрили навчально-педагогічний процес, а результат ґрунтовної роботи, з певними оцінками та висновками, що визначають ефективність процесу навчання й виховання. В сучасній педагогіці, досі не має єдиної точки зору науковців, на визначення та класифікацію поняття «педагогічних технологій».

Проте М. Кларін поняття «педагогічної технології», розуміє, як сукупність особистісних, методичних та інструментальних засобів, які застосовуються для досягнення потрібної мети [65, с. 40]. «Педагогічну технологію» Б. Лихачов розглядає, як сукупність психолого-педагогічних постанов, що визначають спеціальний набір і поєднання форм, методів і засобів, прийомів навчання, виховних засобів, організаційно-методичний інструментарій педагогічного процесу [82]. Н. Тализіна передає зміст

педагогічної технології через найбільш раціональні способи досягнення навчальної мети. Проте навчальний процес, вона розглядає комплексом, як сукупність, який не можна аналізувати лише окремі компоненти. Комплексне використання сучасних методів навчання, технічних засобів навчання є головною частиною сучасної технології навчання [139, с. 125].

Педагогічні технології мають змістову (мету та зміст навчання, виховання) та процесуальну (засоби, способи, дії досягнення педагогічної мети) частини. Т. Назарова називає педагогічною ту технологію, яка являє собою «знання, що включають методи, засоби навчання, теорію їх використання для досягнення мети навчання» [96, с. 24].

С. Бондар зазначає сім критеріїв класифікації педагогічної технології: за характером цілеспрямованості педагогічного процесу; новизни; змісту педагогічного процесу; взаємодії між учителем та учнем, між викладачем та студентом; за особливостями операційно-діяльнісного компонента педагогічного процесу; за способом оцінювання навчальних досягнень; за рівнем застосування в педагогічному процесі [10, с. 159].

Поняття «технологія навчання» є близькою до поняття «педагогічна технологія». Технологія навчання показує шлях засвоєння певного навчального матеріалу в межах однієї конкретної дисципліни, теми, питання. Методика навчання – це сукупність методів, прийомів, засобів та форм навчання, для їх використання, методика не потребує логічного обґрунтування, а технологія навчання вимагає логіку та послідовність під час використання прийомів, засобів, методів,спільних дій між викладачем та студентом для досягнення потрібного результату. Інакше кажучи, технологія відрізняється від методики певним алгоритмом [113, с. 50].

На наш погляд, більш дорочним поняттям «педагогічної технології» надає Б. Лихачов, він розуміє це поняття, як комплекс спеціальних форм, методів, засобів, прийомів навчання, вихованих засобів.

Наступне поняття, яке ми розкриємо це інформаційна технологія. У великому тлумачному словнику сучасної української мови надають таке поняття: «Інформаційна технологія» – цілеспрямована організована

сукупність інформаційних процесів із використанням засобів обчислювальної техніки, що забезпечують високу швидкість обробки даних, швидкий пошук інформації, доступ до джерел інформації незалежно від місця їх розташування» [18, с. 403].

На думку М. Кадемії «інформаційна технологія» – це практична область інформатики; комплекс методів, засобів способів автоматизованого збору, обробки, зберігання та передачі інформації для отримання певних результатів. Використання інформаційної технології здійснюється за рахунок комп'ютера. Інформаційна технологія має певні особливості: здійснення можливостей сучасних програмно-апаратних та технічних засобів, що працюють на основі мікропроцесорної та обчислювальної техніки, засоби і пристрої передачі, відтворення інформації; використання спеціальних моделей для представлення знань в електронній формі; забезпечення прямого доступу до ділового режиму під час використання мов програмування і засобів штучного інтелекту; забезпечення простоту використання комп'ютера [63, с. 62]. Також М. Кадамія у своїх дослідженнях зазначає, що «інформаційна технологія – це система наукових та інженерних знань, а також методів і засобів, які застосовуються для створення, збору, обробки, передачі інформації у певному предметному середовищі. Інформаційні технології це комплекс методів і технічних засобів для зберігання, створення обробки, передачі та використання інформації» [63, с. 79].

Л. Шилова вважає, що «інформаційні технології - це процес, який застосовує комплекс методів та засобів оброблення та передачі інформації про стан об'єкту або певного явища [159, с. 187]. Проте Т. Крамаренко розуміє це поняття, як технологію обробки інформації за допомогою комп'ютера та різних засобів. [73, с. 3].

Детальне пояснення досліджуваного нами поняття, ми знаходимо у О. Гудирєва, він розглядає це поняття як, систему взаємозалежних елементів: сучасних інформаційних методів та засобів ціле направленого пошуку інформації, створення, збирання, зберігання, опрацювання, передачі та

використання набутої інформації та знань, спрямована на удосконалення навчального процесу [29, с. 28]. Дуже схожі поняття ми знаходимо в працях В. Беспалька, Є. Полата, І. Роберта.

М. Фіцула надає своє поняття «інформаційних технології навчання», він зазначає, що «інформаційні технології навчання – це методологія і технологія навчально-виховного процесу з використанням сучасних інформаційних технологій [144; с. 159].

Після аналізу науково-педагогічної літератури, ми прийшли до висновку, що інформаційні технологію ототожнюються з процесами накопичення та опрацювання інформації за допомогою комп'ютера, та її використання для покращення навчального процесу.

Проаналізувавши наукову літературу, ми виокремили завдання інформаційних технологій:

– поселення всіх етапів навчально-виховного процесу, покращення його ефективності та якості;

– формування відкритої системи освіти, що забезпечує майбутнім спеціалістам, власний шлях самоосвіти;

– системне об'єднання різних галузей знань;

– розвиток творчих здібностей;

– розвиток експериментально-дослідницької роботи та культури навчальної діяльності;

– розвиток інформаційної культури;

– підготовка спеціалістів з інформатики та користувачів, що користаються засобами інформаційних технологій [65, 90, 127, 142].

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) – це сукупність методів виробничих процесів; програмно-технічних засобів, які використовуються з метою отримання, зберігання, розповсюдження, використання інформації в інтересах користувачів [64, с. 90]. Важливим сучасним засобом ІКТ є комп'ютер, який має відповідне програмне забезпечення та потрібну інформацію.

Принципи використання ІКТ у різних суспільних галузях активно досліджували такі зарубіжні вчені, як Д. Кендау, Д. Доерті, Дж. Йост, Т. Барський, С. Бандерсон, Т. Ейджер, А. Лесгодс, Г. Кєдровіч, Й.-Л. Мартинанд, Ф. Янушкевич та ін.

Як вважає О. Значенко, «Інформаційно-комунікаційні технології також визначають, як інформаційні технології на базі персональних комп'ютерів, комп'ютерних мереж засобів зв'язку» [55, с. 8-9].

В наукових працях Н. Фоміних визначає інформаційно-комунікаційні технології, як «сукупність засобів (апаратних і програмних), що застосовуються для збирання, створення, обробки, збереження, розповсюдження, організації, підготовки, захисту інформації а обміну, способів та інноваційних методів їх застосування для високої інформатизації всіх сфер людської діяльності» [147, с. 9].

Як вважає М. Шибенюк, «інформаційні та комунікаційні технології зараз складають велику частину всього світового виробництва, що веде до великого реформування світового ринку, що пов'язано з сучасною тенденцією до створення глобальних відкритих наукових та освітніх систем, які дають можливість, розвивати систему накопичення і розповсюдження наукових знань, а також надавати доступ до великої кількості інформаційних ресурсів для різних верств населення» [160, с. 44].

Ми погоджуємось з поглядом М. Шибенюка, що інформаційно-комунікаційні технології спонукають до нових відкриттів у науковій та освітній системі, також вони дають можливість накопичувати та відтворювати наукові знання за допомогою різних інформаційних ресурсів.

Ми вважаємо, що необхідно також надати визначення сутності поняття «засоби інформаційно-комунікаційних технологій». Сьогодні вивчення проблеми впровадження та ефективного використання сучасних мультимедійних засобів присвячено багато теоретичних та практичних праць, вітчизняних та зарубіжних науковців: В. Агеєва, Т. Альфтана, А. Горшкова, О. Шувалової, Л. Дж. Скібба та ін.

Засоби інформаційно-комунікаційних технологій (засоби ІКТ) – це програмні, програмно-апаратні, технічні засоби і пристрої, що працюють на базі комп'ютера, які забезпечують збір накопичення, зберігання, відтворення, обробки та передачі інформації та можливість доступу до потрібної інформації в мережі Інтернет [65, с. 62].

Під «мультимедійними засобами навчання» розуміють комплекс засобів, який використовують для покращення навчального процесу. Мультимедійні засоби допомагають створити та застосувати в навчально-виховному процесі комп'ютерні моделі, різні види дидактичних та розвивальних ігор, основним завданням яких є підвищити інтерес до пізнавальної діяльності, створити потрібну атмосферу для творчості [62].

Засоби мультимедійних технологій – це програмні, програмно-апаратні, технічні засоби і пристрої, що працюють на базі обчислювальної техніки, а також сучасних засобів та систем трансляції інформації, обміну інформації, які забезпечують збір, обробку передачу інформації то доступ до інформаційних ресурсів в мережі Інтернет [64, с. 62].

Звертаючись до праць Р. Гуревича, М. Кадемії, О. Рогульської, Т. Коваль, І. Череповської, ми зробили висновок, що до засобів ІКТ належать: електронна обчислювальна машина (ЕОМ); персональний комп'ютер; комплекти потрібного устаткування для ЕОМ; локальні обчислювальні мережі, пристрої введення та виведення інформації; засоби введення і маніпулювання текстовою і графічною інформацією; засоби архівного зберігання великих об'ємів інформації та інше периферійне устаткування сучасних ЕОМ; пристрої для перетворення даних із графічної або звукової форм представлення даних у цифрову і назад; засоби і пристрої маніпулювання аудіовізуальною інформацією (на базі технологій мультимедіа і "Віртуальна реальність"); системи штучного інтелекту; системи машинної графіки; програмні комплекси (мови програмування, транслятори, компілятори, операційні системи, пакети прикладних програм та ін.); сучасні засоби зв'язку, що забезпечують інформаційну взаємодію користувачів як на локальному рівні так і на глобальному [30, 64, 156].

Сучасні засоби ІКТ стали не тільки джерелом інформації, та засобом, який допомагає нам орієнтуватися в глобальному інформаційному просторі.

Створюючи мультимедійні засоби навчання або здійснюючи їх підбір, необхідно враховувати певні критерії. Вони показані в системі психолого-дидактичних та методичних вимог. До основних психолого-дидактичних вимог належать адаптивність засобів мультимедіа до індивідуальних навчальних особливостей студента; інтерактивність навчання; візуальна реалізація інформації за допомогою комп'ютера; системність і логічна впорядкованість під час подання навчального матеріалу [81, с. 12].

Сучасні науковці висувають методичні вимоги до сучасних мультимедійних засобів навчання: подання навчального матеріалу з опорою на взаємозв'язок і взаємодію понятійних, образних і дієвих компонентів мислення; відображення системи термінів навчальної дисципліни у вигляді ієрархічної структури високого порядку; надання студенту можливості виконання різноманітних контрольних тренувальних дій [86, с. 447].

Основні переваги мультимедійних засобів навчання: інформаційна ємність (в одній презентації можна розмістити великий обсяг різної інформації (графічну, текстову, звукову)); компактність (можна використовувати різні типи сучасних носів, для зберігання інформації); наочність (презентація показує, конкретизує теоретичний матеріал); мобільність (для того, щоб продемонструвати презентацію, необхідно лише комп'ютер та носій, що дозволяє продемонструвати її в різних умовах); багато функціональність (створивши один раз презентації, її можна використовувати ще багато разів) [92].

Основними напрямками використання мультимедійних засобів в процесі навчання є:

– створення авторських мультимедійних продуктів викладачами за навчальними програмами;

– співпраця з іншими навчальними закладами й організаціями, що займаються розробкою мультимедійних продуктів та мають відповідні мультимедійні засоби навчання;

– створення єдиного координуючого центру з упровадження й використання мультимедіа в межах усіх навчальних закладів країни;

– розвиток зв’язків із закордонними виробниками мультимедійних продуктів та інструментальних засобів;

– демонстрація навчального матеріалу;

– закріплення та контроль набутих знань;

– самостійна робота під керівництвом керівника [16,77].

Для того, щоб правильно підібрати мультимедійні засоби навчання, необхідно дотримуватись критеріїв відбору, потрібно розуміти на яких етапах заняття вони будуть використовуватись, розрахувати час роботи студентів з ними, а також проаналізувати навчальний матеріал з метою виявлення доцільності створення власних мультимедійних продуктів, потрібно враховувати специфіку викладання конкретної навчальної дисципліни, особливість методів наукового дослідження та їх закономірності. Мультимедійні засоби навчання повинні відповідати змісту, цілям та завданням курсу, що вивчається [94].

Використовуючи мультимедійні технології структура занять не змінюється. Зберігаються всі основні етапи заняття, які передбачені методикою викладання начальних дисциплін, змінюється тільки час, який відведений на кожен етап [25].

Сьогодні в сучасному навчально-виховному процесі активно застосовуються мультимедійні технології як засоби під час проведення різних типів занять. Під час викладання лекцій викладачі часто використовують презентації, які містять різні види інформації. Зараз великою популярністю користуються електронні підручники. На практичних заняттях використовують різні види тестових програм для закріплення та перевірки набутих знань, електронних зошитів, інтерактивних задачників з різними рівнями подання інформації, відеозавдання.

Нам імпонує думка М. Синиці про те що, мультимедійні засоби навчання у вищій школі в жодному разі не може замінити викладача, але вони

вдосконалюють та урізноманітнюють діяльність викладача, що активізує навчальний процес. Застосування мультимедійних засобів навчання, дозволяє краще розкрити творчий потенціал кожного студента [120, с. 425].

Мультимедійні засоби дають багато можливостей для різних аспектів навчання. Одними з основних можливостей та переваг застосування мультимедійних засобів в навчально-виховному процесі є: одночасне використання декількох каналів сприймання інформації; можливість імітування деяких складних експериментів; представлення абстрактної інформації [71, с. 11].

Проаналізувавши педагогічну літературу, ми в нашому дослідженні будемо використовувати таке поняття засобів інформаційно-комунікаційних технологій. Засоби ІКТ це різні програми, технічні засоби і пристрої, які працюють за допомогою комп'ютера, які забезпечують збір, зберігання, відтворення, обробки та передачі інформації.

1.3 Дидактичні умови формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх фахівців

Аналіз теорії і передового педагогічного досвіду показує, що формувальний характер навчального процесу у закладі вищої освіти досягається шляхом створення визначених умов. Виявлення і визначення цих умов необхідне для успішного розв'язання завдань по формуванню ІКК майбутніх вчителів. Розкриємо поняття «умова» та «дидактична умова».

В тлумачному словнику української мови дається таке визначення: «умови, як необхідної обставини, яка надає можливість чомусь здійснитися» [18, с. 1506]. В педагогічній науці умову визначають, як обставину, за якої щось відбувається або комплекс причин або об'єктів, що впливають на діяльність та розвиток певного об'єкту [21, с. 120].

Е. Ложакова під дидактичними умовами розуміє, як навмисно створені умови педагогом в навчально-виховному процесі, при яких оптимально

поєднуються компоненти системи навчання, до них належать: вибір певних форм і засобів навчання, а також методи контролю рівня засвоєння знань; розробка і застосування спеціальних завдань; розробка і застосування системи оцінювання знань, умінь і навичок [85, с. 159].

Ми звернули увагу на положення, що були визначені у дослідженнях Н. Баловсяк, де автор зазначає що, формування ІКК набуває ефективності за умов, якщо процес розглядається, як частина професійної підготовки та ґрунтується на технічній моделі, що визначає мету, функції, умови означеного процесу [75, с. 65].

Проаналізувавши психолого-педагогічну та методичну літературу ми схиляємось до думки, що дидактичні умови, це результат цілеспрямованого відбору змісту навчання, методів, форм, прийомів, з метою досягнення певних дидактичних цілей. Ми вважаємо, для того щоб сформувати інформаційно-комунікативну компетентність майбутніх вчителів необхідно дотримуватись певних дидактичних умов:

– усвідомлення майбутніми вчителями необхідності набуття знань;
– наявність інноваційних форм навчання;
– включення майбутніх вчителів до активної пізнавальної діяльності.

Охарактеризуємо ці умови. Перша умова усвідомлення майбутніми вчителями необхідності набуття знань.

У контексті загальної характеристики вищої освіти в Україні принцип свідомості знайшов своє відображення в працях: Л. Вовк, М. Євтуха, С. Золотухіної, В. Курила, Б. Ступарика, О. Сухомлинської та ін. Практичну реалізацію цього принципу в контексті дидактики вищої школи досліджували В. Вихрущ, Л. Зеленська, О. Кін, Л. Коваленко, О. Коваленко, О. Мартиненко, О. Микитюк, О. Рацул та ін.

Усвідомлення набуття знань – це розуміння необхідності сприйняття, розуміння, засвоєння та застосування знань в певному об’ємі. Усвідомлення необхідності набуття знань пов’язане з активністю, самостійністю, ініціативністю майбутніх вчителів [164, с. 122].

Усвідомлення в навчанні – це дидактична умова, що вимагає певної організації навчальної праці, при якій особистість усвідомлює мету навчання, свідомо сприймає, засвоює знання і застосовує їх на практиці. Цю умову було запропоновано прогресивними педагогами в XVII—XVIII ст. Я. Коменським, Ж.-Ж. Руссо та Й. Песталоцці. Вдосконалив цю умову К. Ушинський [164, с. 122]. Усвідомленню в навчанні сприяють: роз'яснення мети і завдань предмета, що вивчається, його значення для подолання професійних та життєвих проблем майбутніх вчителів; застосування в процесі навчання мисленнєвих операцій (аналізу, синтезу, узагальнення індукції, дедукції; мотиви навчання; контроль і самоконтроль. Активізувати пізнавальну діяльність можна позитивним ставленням до навчання, інтересом до навчального матеріалу, використанням отриманих знань на практиці, проблемне навчання, використання технічних засобів навчання [145, с. 89].

Ця умова складається з трьох елементів: свідоме розумінням майбутніми вчителями навчального матеріалу, свідоме ставлення до навчальних занять, формування пізнавальної активності. Самоосвіта є найвищим проявом усвідомлення, яке в свою чергу свідчить про наявність у майбутніх вчителі самомотивіції до навчання. Умова усвідомлення в навчанні реалізується різними шляхами: проблемне навчання, навчання на основі історичного матеріалу, навчання, яке спрямоване на наукову чи трудову діяльність. Такі шляхи дають можливість дізнатись, як працюють майбутні вчителі, врахувати та використати їх особисті здібності з метою свідомого засвоєння матеріалу [76, с. 101].

Усвідомлення майбутніх вчителів необхідності набуття знань передбачає застосування логічних операцій і відповідального ставлення до процесу навчання. Ця умова навчання буде ефективною, лише тоді коли майбутні вчителі будуть проявляти пізнавальну активність [144, с. 235].

Другою умовою формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів є наявність інноваційних форм навчання.

Впроваджуючи у навчально-виховний процес інноваційні форми навчання викладач набуває функції консультанта та наставника. Це вимагає від

нього спеціальну підготовку, так як під час професійної діяльності викладач застосовує не тільки фахові предметні знання, але й сучасні знання у сфері педагогіки, методики та інформаційних технологій. На основі цих знань формується готовність майбутнього вчителя до сприйняття та застосування інноваційних форм навчання.

Модернізація сучасної системи освіти у вищій школі, передбачає застосування інноваційних форм і засобів навчання, завдяки цьому ефективність навчання у закладах вищої освіти буде покращена. Основні інноваційні засоби в процесі навчання майбутніх вчителів обумовлені переважно інтерактивними методами. Впровадження інтерактивного навчання зумовлене появою Інтернету та застосуванням інформаційних технологій в процесі навчання. Використання нових іноваційних технологій прискорює вивчення матеріалу та робить його цікавим і різноманітним. Інтерактивне навчання передбачає взаємодію учасників навчально-виховного процесу в режимі діалогу або бесіди з комп'ютером чи викладачем [110, с. 89-90].

Використання інноваційних форм навчання дає можливість сформувати соціальні компетентності. Це дає змогу в майбутньому взаємодіяти та приймати колективні рішення, розвиваються вміння самостійно вирішувати проблемні ситуації. Так як, майбутні вчителі всі завдання виконують за допомогою комп'ютера, викладачі вимушені опановувати сучасні технології, креативно підходити до робити, опановувати нові компетенції, вдосконалюють свою методичну роботу, розробляють нові методи навчання, використовують їх під час своєї роботи [144, с. 194-195].

Проаналізувавши педагогічну літературу ми прийшли до висновку, що інноваційні форми навчання допомагають ефективно демонструвати навчальний матеріал, поєднувати різні види текстів, супроводжувати їх відео чи аудіо матеріалом, допомагають створювати умови для кращого засвоєння інформації, роблять їх більш наглядною і цікавою для розуміння. Завдяки цьому майбутні вчителі краще опановують навчальний матеріал та заощаджують час на його виконання.

Застосування інноваційних форм навчання на лекціях та практичних заняттях дає змогу майбутнім вчителям зацікавитись навчальним матеріалом, відразу почати працювати та з легкістю вивчати нову інформацію. Одним із інноваційних форм навчання є презентація. Вона супроводжується поясненнями викладача, дає можливість ставити питання та допомагає опановувати інформацію за допомогою декількох каналів сприймання інформації [105, с. 171-172].

Аудіовізуальна технологія навчання є іноваційною формою навчання у закладі вищої освіти. Ця технологія навчання передбачає використання різноманітних технічних засобів навчання. Аудіовізуальне навчання передбачає сприймання та опанування майбутніми вчителями аудіовізуальної інформації, яка передається шляхом технічних засобів навчання. Інтерактивне навчання передбачає взаємодію майбутнього вчителя і навчальної програми у формах діалогів людина та машина. Використовуючи її під час навчально-виховного процесу можна обирати різні форма організації начання: лінійний показ відео, тобто показується відеоматеріал з повною запланованою швидкістю, та у формі діалогу, яке дає можливість здійснювати зворотній зв'язок у вигляді правильних та неправильних відповіде [144, с. 196].

Створення та використання компакт-дикових систем у процесі навчальної діяльності, поєднує в собі звукову, графічну, текстову інформацію, дозволяє органузувати роботу студнтів в інтерактивному режимі, що в свою чергу сприяє досягненню вищого рівння засвоєння майбутніми вчителями навчального матеріалу [144, с. 197].

Третьою дидактичною умовою є включення майбутніх вчителів до активної пізнавальної діяльності. Під час навчально-пізнавальної діяльності у майбутніх вчителів розвивається та формується пізнавальна активність. Ставлення студента до навчання проявляються у досягненні цілей навчання та характеризує якості особистості майбутнього вчителя. Це свідчить про розвиток мотивації , рівня самостійності, ініціативності та рівня свідомості.

П. Лузан розглядає активізацію навчальної діяльності як цілеспрямований процес розвитку навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вчителів через

включення їх як суб'єктів у пізнавальну діяльність. Науковець, вважає, що для підвищення ефективності навчального процесу необхідно обирати оптимальні способи, методи, форми та засоби навчання [86].

Проаналізувавши педагогічну літературу, ми зробили висновок, що розвиток пізнавальної активності майбутніх вчителів залежить від змісту, організацій та ціннісних орієнтацій навчального процесу. Це вимагає розробки певної технології професійної підготовки майбутніх вчителів, яка сприяє ефективному розвитку пізнавальної активності студентів. Ця технологія має впливати на особистість майбутнього вчителя протягом вивчення навчальних дисциплін; визначити місце та роль викладача та майбутнього вчителя у досягненні цілей під час навчання; керівництво взаємодією всіх учасників навчально-виховного процесу на основі різних видів діяльності майбутніх вчителів з урахуванням рівня їх пізнавальної активності; розробити єдині вимоги до майбутнього вчителя як суб'єкта навчально-виховного процесу; виявлення критеріїв підготовки майбутніх вчителів.

О. Пиндик та Т. Темерівська зазначають, що пізнавальна активність, це складна системна властивість особистості, яка об'єднує якісні характеристики: пізнавальну самостійність, повноту та мобільність знань, умінь і навичок, пізнавальну ініціативність. Важливою характеристикою пізнавальної активності є пізнавальна самостійність, що виражається у можливості досягати цілей у навчальній діяльності без сторонньої допомоги [108, 140]. На нашу думку, О. Пиндик та Т. Темерівська більш точно трактують поняття пізнавальної активності майбутніх вчителів. Ми погоджуємось, що пізнавальна активність майбутніх вчителів це складний комплекс певних характеристик.

Висновки до першого розділу

Сучасна освіта в умовах розвитку інформаційного суспільства та інтеграції до європейського освітнього простору вимагає від майбутніх фахівців вміти застосовувати інноваційні технології під час навчання. Особливої уваги потрубує

вивчення питання використання інноваційних технологій та формування інформаційно-комунікативної компетентності у закладі вищої освіти.

1. Вивчили та проаналізували основні поняття дослідження «компетенція», «компетентність», «інформаційна компетентність», «комунікативна компетентність», «інформаційно-комунікативна компетентність», «засоби інформаційно-комунікативної компетентності», «дидактичні умови».

Отже, інформаційно-комунікативна компетентність – це ключова компетентність в сучасному інформаційному суспільстві, оскільки вона допомагає вирішувати вулику кількість завдань за допомогою комп'ютера та засобами інформаційних технологій.

2. Визначили можливості застосування мультимедійних технологій в навчально-виховному процесі. В освітньому процесі застосовують презентації, електронні підручники, тестові програми, електронні зошити, компакт-дискові системи, аудіовізуальні засоби.

3. Обґрунтували дидактичні умови формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів факультету іноземних мов Криворізького державного педагогічного університету. До них належать: усвідомлення майбутніми вчителями необхідності набуття знань; наявність інноваційних форм навчання; включення майбутніх вчителів до активної пізнавальної діяльності.

Отже, що інформаційно-комунікативна компетентність досить важлива частина сучасної освіти та вносить великий внесок до навчально-виховного процесу. А засоби інформаційно-комунікаційних технологій відкривають безліч можливостей для майбутніх вчителів в процесі навчання та професійної діяльності.

РОЗДІЛ 2
ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ДИДАКТИЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ІКК МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ КРИВОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

В другому розділі дослідження ми вивчили мотивацію майбутніх вчителів до навчальної діяльності, виявили емоційне ставлення до навчання, зясували, як майбутні вчителі ставляться до застосування мультимедійних технологій у навчально-виховному процесі, визначили рівень сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів ІІ курсу іноземних мов. Опрацювавши отримані результати нами був розроблений спецкурс, з метою підвищення рівіня інформаційно-комунікативної компетеності.

2.1. Аналіз стану проблеми формування ІКК майбутніх вчителів у сучасній вищій школі

Вивчення проблеми формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів у сучасній вищій школі в науковій та психолого-педагогічній літературі дало нам можливість проаналізувати стан цієї проблеми. В ході нашої роботи вирішувалися наступні завдання:

– виявити емоційне ставлення майбутніх вчителів до навчальної діяльності;

– визначити мотивацію студентів до навчальної діяльності;

– зясувати ставлення майбутніх вчителів до використання мультимедійних технологій у навчальному процесі;

– встановити, як майбутні вчителі володіють інформаційно-комунікативними технологіями;

– визначити рівні сформованості інформаційно-комунікативної компетентності засобами мультимедійних технологій у майбутніх вчителів факультету іноземних мов.

Для виконання поставлених завдань були використані такі методи педагогічних досліджень: спостереження, анкетування, бесіда, тестування, статистичні та математичні методи.

Дослідження проводилося на базі Криворізького державного педагогічного університету на факультеті іноземних мов, участь в дослідженні прийняли 75 майбутніх вчителів II курсу.

Метод спостереження застосований нами, дав можливість вивчити педагогічні явища, з метою визначення певних умов, змін, подій, обставин, фактів, а також змісту цих явищ. За допомогою цього методу ми вивчили зовнішні прояви почутів, поведінку майбутніх вчителів під час навчально-виховного процесу. Метод спостереження дозволив нам дізнатися думки, взаємини, мотиви майбутніх вчителів, спланувати шляхи для вирішення завдання нашого дослідження. В ході дослідження ми виявили переваги та недоліки методу спостереження. До переваг ми відносимо природність вияву педагогічних явищ. До недоліків ми відносимо пасивну позицію дослідника, тобто дослідник не як не може впливати на явище, що вивчається; потребує багато часу.

В ході нашого дослідження ми використали цей метод, для того щоб познайомитись з студентами, дізнатися їх рівень активності на заняттях, як вони взаємодіють в системі «викладач-студент», «студент-студент», психологічний мікроклімат в аудиторії, оскільки він впливає на активність, мотивацію, емоційний стан студентів у навчально-виховному процесі.

Для того, щоб виявити мотивацію студентів до навчальної діяльності , ми застосували метод анкетування. Анкетування ми використали, для того, щоб за допомогою анкети, письмово опитати майбутніх вчителів. Анкета була розроблена з метою виявлення внутрішньої та зовнішньої мотивації майбутніх вчителів до навчальної діяльності. Ми застосували метод анкетування, тому, що

потрібно опитати велику кількість майбутніх вчителів за короткий проміжок часу. Метод анкетування дов можливість опитати велику кількість майбутніх вчителів, надав точні дані, щодо мотивації майбутніх вчителів.

В ході дослідження, з метою виявлення мотивації студентів до навчальної діяльності, нами була запропонована анкета. Метою анкети було дізнатися, які мотиви пливають на навчально-пізнавальну діяльність майбутніх вчителів. До структури мотивів майбутніх вчителів належать велика кількість зовнішніх та внутрішніх мотивів: пізнавальні, соціальні, професійні та інші. На мотивацію майбутнього вчителя впливають такі фактори, як передісторія, яка характеризує майбутнього вчителя до вступу у заклад вищої освіти, навчальна діяльність під час навчання у ЗВО та плани на майбутнє. Враховуючи всі ці фактори ми виділили три групи мотивів: мотиви, що впливають на вступ до ЗВО, мотиви освітньої діяльності під час навчання у ЗВО та професійні мотиви у майбутньому.

Зміст анкети в наступному: респондентам було запропоновано 34 твердження відносно мотивів навчальної діяльності, які вони мали оцінити за значущість: 5 балів - дуже значемий мотив, 3-4 бали- значемий, 0-2 не значемий. Анкета складається з трьох частин, перше частина мотиви, що впливали на вступ у ЗВО, друга частина мотиви, що вливають на навчальну діяльність, та третя група мотивів перспективи на майбутнє.

Для того, щоб підрахунки в анкеті були правдиві, ми застосували коефіцієнт Кронбаха α. Для обробки результатів, ми застосували такі коефіцієнти для першої частина $\alpha = 0{,}573$, для другої $\alpha = 0{,}97$, для третьої $\alpha = 0{,}85$.

Анкета на визначення мотивації майбутніх вчителів до навчальної діяльності

І. Що сприяло Вашому вибору даної спеціальності?

1. Безкоштовний вступ, низька оплата за навчання
2. Заняття у профільній спецшколі, спец класі
3. Бажання отримати вищу освіту
4. Сімейні традиції, бажання батьків

5. Поради друзів, знайомих

6. Престиж, авторитет ВНЗ та факультету

7. Інтерес до професії

8. Найкращі здібності саме в цій галузі

9. Прагнення прожити безтурботний період життя

10. Можливість спілкуватися з людьми в процесі трудової діяльності

11. Випадковість

12. Бажання отримати знання, які можна використовувати в житті

II. Що є найбільш значущим для Вас у Вашому навчанні?

13. Успішно продовжувати навчання на наступних курсах

14. Успішно вчитися, складати іспити на «добре» і «відмінно»

15. Отримати глибокі та міцні знання

16. Бути постійно готовим до чергових занять

17. Не відставати від сокурсників

18. Виконувати педагогічні вимоги

19. Заслужити повагу викладачів

20. Бути прикладом для сокурсників

21. Домогтися схвалення оточуючих

22. Уникнути осуду та покарання за погане навчання

23. Отримати інтелектуальне задоволення

III. Отримання диплому дає Вам можливість

24. Досягнути соціального визнання, поваги

25. Самореалізації

26. Мати гарантію стабільності

27. Отримати цікаву роботу

28. Отримати високооплачувану роботу

29. Працювати у державних структурах

30. Працювати у приватних організаціях

31. Відкрити власну справу

32. Навчання у аспірантурі

33. Самовдосконалення

34. Диплом сьогодні нічого не дає

Середні значення отриминах результатів представлені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Мотивації студентів до навчальної діяльності

№	Мотиви	Групи у балах		
		АНФ-17	НАФ-17	РАФ-17
І. Що сприяло Вашому вибору даної спеціальності?				
1.	Безкоштовний вступ, низька оплата за навчання	1,7	1,7	1,8
2.	Заняття у профільній спецшколі, спец класі	1,8	1,8	1,8
3.	Бажання отримати вищу освіту	3,7	3,8	3,7
4.	Сімейні традиції, бажання батьків	3,3	3,7	3,7
5.	Поради друзів, знайомих	1,2	1,2	1,4
6.	Престиж, авторитет ВНЗ та факультету	3,3	3,2	3,3
7.	Інтерес до професії	3,7	3,5	3,2
8.	Найкращі здібності саме в цій галузі	3,7	3,8	3,2
9.	Прагнення прожити безтурботний період життя	1,2	1,3	1,2
10.	Можливість спілкуватися з людьми в процесі трудової діяльності	2,2	2,3	2,3
11.	Випадковість	1,0	1,0	1,1
12.	Бажання отримати знання, які можна використовувати в житті	3,8	3,7	3,5
ІІ. Що є найбільш значущим для Вас у Вашому навчанні?				
13.	Успішно продовжувати навчання на наступних курсах	3,4	3,6	3,3
14.	Успішно вчитися, складати іспити на «добре» і «відмінно»	3	3,2	3,5
15.	Отримати глибокі та міцні знання	3,7	3,8	3,7
16.	Бути постійно готовим до чергових занять	3,2	2,9	3,0
17.	Не відставати від сокурсників	3,0	3,1	3,0
18.	Виконувати педагогічні вимоги	3,0	3,0	2,9

Продовж. табл. 2.1.

19.	Заслужити повагу викладачів	3,5	3,4	3,5
20.	Бути прикладом для сокурсників	2,8	3	3
21.	Домогтися схвалення оточуючих	3	3,3	3,1
22.	Уникнути осуду та покарання за погане навчання	1	1	1
23.	Отримати інтелектуальне задоволення	3,5	3,1	3,1
III. Отриманий диплом дасть Вам можливість				
24.	Досягнути соціального визнання, поваги	3	3,2	3
25.	Самореалізації	4	4,3	4
26.	Мати гарантію стабільності	3,7	3,8	3,5
27.	Отримати цікаву роботу	3,7	3,9	3,3
28.	Отримати високооплачувану роботу	4	4	4
29.	Працювати у державних структурах	2,2	2	2,2
30.	Працювати у приватних організаціях	4	4,1	4
31.	Відкрити власну справу	3,8	3,8	3,6
32.	Навчання у аспірантурі	1	1	1
33.	Самовдосконалення	3,8	3,9	3,8
34.	Диплом сьогодні нічого не дає	3	3,1	2,8

Із таблиці 2.1. видно по результатам анкетування, що внутрішня навчальна мотивація майбутніх вчителів має наступні характеристики: вони мають високий навчально-пізнавальний інтерес, який був набутий в процесі навчання; обираючи майбутню професію всі майбутні вчителі зазначили, що вони перш за все бажають отримати вищу освіту, найменше на них вплинуло навчання в профільних класах; у процесі навчання головною метою є набути глибокі знання, проте уникнення осуду та покарання за неуспішність майбутні вчителі не розглядають як навчальний мотив; майбутні вчителі вважають, що отримавши диплом дасть їм можливість само реалізуватися, всі опитані не зацікавлені у вступі до аспірантури та не планують пов’язувати життя з науковою діяльністю; майбутні викладачі надають перевагу завданням

оптимальної складності; висока когнітивна гнучкість у навчальній діяльності; творчо вирішують поставлені завдання**.**

До зовнішніх мотивів навчальної діяльності майбутніх вчителів належать: обрати престижний ЗВО та факультет; сімейні традиції та престиж обраної професії, бажання отримати повагу викладачів та одногрупників, бути готовим до навчальних занять; отримання хорошої та високооплачуваної роботи; можливість до самовдосконалення; отримати роботу у державних структурах не є зовнішнім мотивом до навчальної діяльності.

Для виявлення емоційного ставлення майбутніх вчителів до навчальної діяльності нами була проведена індивідуальна бесіда з деякими майбутніми вчителями.

Бесіда дозволила нам дізнатися ставлення майбутніх вчителів до навчальної діяльності через спілкування. Перед початком бесіди, ми з керівником обговорили план бесіди та створили сприятливу атмосферу для спілкування, намагалися врахувати індивідуальні особливості майбутніх вчителів.

Метою нашої бесіди було, дізнатися які емоції виникають у майбутні вчителів під час їх навчальної діяльності. Мною було опитано 20 майбутніх вчителів. Під час індивідуальної бесіди вони не соромлячись, активно відповідали на запитання. Мною били поставлені такі запитання: Чи задоволені ви своїм навчанням у закладі вищої освіти? Подобається вам навчатися на обраному факультеті? Подобається вам обрана спеціальність? Чи подобається вам дисципліни, які ви вивчаєте? Як виставитесь до ваших викладачів та чи подобаються вам методи їх викладання? Якщо ні, чому і щоб ви хотіли змінити?

Узагальнивши всі відповіді студентів, ми зробили висновок, що всі майбутні вчителі задоволені своїм навчанням у закладі вищої освіти, під час навчального процесу отримують позитивні емоції, оскільки їм подобаються викладачі кафедр, так як вони під час своєї робити застосовують нові методи навчання, мультимедійні технології та засоби наочності, викладачі досить

толерантно ставляться до студентів та створюють сприятливу та позитивну атмосферу під час заняття.

Для того, щоб виявити як майбутні вчителі володіють інформаційно-комунікативними технологіями, нами був запропонований тест, метою якого було визничити, які знання мають вчителі з інформаційних технологій.

Метод тестування ми застосували тому, що, це дає можливість швидко опрацювати отримані результати, дозволяє одразу опитати велику кількість майбутніх вчителів, зручно використати математичні методи для обробки отриманих результатів. Нами був запропонований до виконання тест, що дозволить виявити, як володіють майбутні вчителі інформаційно технологіями. Тест мав показати рівень володіння засобами інформаційно-комунікаційних технологій майбутніх вчителів, наскільки студенти володіють основними знаннями з інформаційних технологій чи можуть вони застосовувати їх на практиці.

Тест на володіння інформаційно-комунікативними технологіями

1.До зовнішніх пристроїв належить:

а) арифметико-логічний пристрій

б)центральний процесор

в)**принтер**

г) оперативна пам'ять

2.Яку групу клавіш можна використовувати, щоб ввести ім'я друга?

а) **Буквено-цифрові**

б) Цифрові

в) Функціональні

г) Командні

3.Яка з цих одиниць виміру інформації найбільша?

а) Кілобайт

б) **Гігабайт**

в) Мегабайт

г) Біт

4.Основна характеристика процесора:

а) **Тактова частота**

б) Об'єм пам'яті

в) Надійність

г) Розмір

5. З якого носія інформації прочитування відбувається за допомогою лазерного променя ?

а) Вінчестер

б) **Гнучкі магнітні диски**

в) **CD-R**

6. Для виклику контекстного меню виділеного об'єкту необхідно натискати

а) **праву кнопку миші**

б) ліву кнопку миші

7.Комп'ютер – це (виберіть повне правильне визначення):

а) пристрій для роботи з текстами

б) електронний обчислювальний пристрій для обробки чисел • пристрій для зберігання інформації будь-якого вигляду

в) **багатофункціональний електронний пристрій для роботи з інформацією**

8.Персональний комп'ютер не функціонуватиме, якщо відключити:

а) дисковод

б) **оперативну пам'ять**

в) миша

г) принтер

9. Дисковод – це пристрій для:

а) обробки команд виконуваної програми

б) **читання/запису даних із зовнішнього носія**

в) довготривалого зберігання інформації

г) виведення інформації на папір

10.Вінчестер призначений для ...

а) **тривалого зберігання інформації незалежно від того, працює комп’ютер чи ні**

б) підключення периферійних пристроїв до магістралі

в) управління роботою комп’ютера за заданою програмою

в) тимчасового зберігання програм і даних, проміжних результатів

11.Поясніть принцип дії програм-архіваторів

а) переписують вміст файлів (дані) в один файл

б) **стискують об'єм файлів і зберігають їх у вигляді архівного файлу**

в) використовуються для копіювання інформації на дискети

12.Що таке архівація даних?

а) збільшення об'єму (розміру) файлу в порівнянні з початковим

б) **зменшення об'єму (стискування) даних і приміщення в архів**

в) **тимчасове зберігання інформації у вигляді особливого файлу**

13.Що таке розархівування даних?

а) **витягання (розпаковування) файлів з архіву**

б) переміщення файлів в архів

в) тимчасове зберігання інформації у вигляді особливого файлу

14.Натискання одночасно Ctrl+Alt+Del служить для:

а) м'якого перезавантаження комп'ютера і завершення завислих програм

б) **м'якого перезавантаження комп'ютера, завершення завислих програм і входу в систему**

в) входу до системи і завершення завислих програм

15.Що необхідно мати для перевірки на вірус жорсткого диска?

а) захищену програму

б) завантажувальну програму

в) файл з антивірусною програмою

г) **антивірусну програму, встановлену на комп'ютер**

16.Тип інформації, що зберігається, у файлі можна визначити за…

а) іменем файлу

б) **розширенням файлу**

в) назвою каталогу

г) організацією файлової структури

17.Що з перерахованого не є приладом зовнішньої пам'яті?

а) накопичувач на гнучкому магнітному диску (дисковод 3'5)

б) накопичувач на лазерному диску (CD-ROM)

в) накопичувач на жорсткому магнітному диску (жорсткий диск, вінчестер)

г) **мікросхема BIOS (мікропрограма завантаження комп'ютера)**

18.Який тип принтерів є найбільш продуктивним?

а) матричний принтер

б) струменевий принтер

в) **лазерний принтер**

19.Маніпулятор "Миша" є:

а) пристроєм збереження

б) пристроєм виводу

в) **пристроєм введення (управління)**

20. В якій послідовності виробляється виключення комп'ютера?

а) **завершення всіх застосувань, вихід з ОС, системний блок, монітор, перифирійні пристрої**

б) перифирійні пристрої, завершення роботи додатків операційної системи

в) монітор, системний блок, перифирийні пристрої

21.Вкажіть основні пристрої комп'ютера:

а) **системний блок, монітор, клавіатура, миша**

б) системний блок, колонки, принтер, миша

в) монітор, принтер, клавіатура, миша

г) клавіатура, сканер, процесор, миша

22. Ярлики створюються для:

а) дизайну

б) автоматичного налаштування додатків

в) **швидкого запуску документа або програми**

23. Зазначте, які засоби ви використовуєте для створення презентацій.

а) Microsoft Power Point

б) PPT CREATE

в) MySlideShow

Проаналізувавши відповіді майбутніх вчителів, ми зробили висновок: 45% майбутніх вчителів є активними використовують інформаційно-комунікативні технології. Майбутні вчителі мають певні знання, вони вміють користуватися вже існуючими посібники з інформаційно-комунікаційних технологій для виконання додаткових операцій з програмними педагогічними засобами, спілкуватися за допомогою електронної пошти, передавати за допомогою електронної пошти потрібну інформацію для вирішення освітніх задач, використовувати та створювати таблиці, застосовувати засоби для створення презентацій за допомогою Microsoft Power Point, використовувати засоби інформаційно-комунікаційних технологій на різних етапах навчально-виховного процесу, використовувати освітні сайти для покращення якості знань. Також студенти в процесі навчання напрацювали певні навички по роботі з інформаційно-комунікаційними технологіями. Майбутні фахівці вміють самостійно набувати навички роботи з комп'ютером шляхом самоосвіти за допомогою існуючих посібників, вміють листуватися засобами електронної пошти, відправляти та додавати файли, використовувати комп'ютер для вивчення іноземних мов, вміють працювати в програмі Microsoft Power Point, користуватися різними комп'ютерними програмами, використовують мережу Інтернет для пошуку потрібної інформації, вміють створювати реферати, доповіді та наукові статті.

Певні знання та навички у роботі з засобами інформаційно-комунікативних технологій мають 35% майбутніх вчителів. Вони вміють спілкуватися за допомогою електронної пошти, передають за допомогою електронної пошти потрібну інформацію для вирішення освітніх задач, використовують та створюють таблиці, застосовують засоби для створення презентацій за допомогою Microsoft Power Point, використовують засоби інформаційно-комунікаційних технологій на різних етапах навчально-виховного процесу.

Нажаль серед майбутніх вчителів 20% не використовують комп'ютер, як засіб інформаційно-комунікативних технологій, з метою самоосвіти та для покращення своїх знань, умінь і навичок при вивченні іноземних мов.

Для виявлення ставлення майбутніх вчителів до мультимедійних технологій, ми вирішили провести індивідуальну бесіду з деякими майбутніми вчителями. Всі майбутні вчителі висловили думку, що використання мультимедійних технологій в навчально-виховному процесі мають свої переваги. Вони зазначали, що перш за все це цікаво, підвищується інтерес до матеріалу, що вивчається, мультимедійні технології дозволяють звернути увагу на інформацію, яка є більш важлива, мультимедійні засоби дозволяють застосовувати більше цікавих засобів, форм та методів навчання, також вони дозволяють формувати пізнавальний інтерес до дисциплін, що вивчаються.Також, ми провили ще одне анкетування у вигляді діагностичної картки, за допомогою, якої ми зможемо визначити рівень сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів.

На основі методів спостереження, анкетування, тестування, бесіди дало нам право визначити рівні сформованості інформаційно-комунікативної компетентності засобами мультимедійних технологій. Ми виділили три рівні сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів іноземних мов: високий рівень, середній рівень та низький рівень.

Суть анкетування полягала в наступному: майбутні вчителям було запропоновано 12 тверджень, які вони мали оцінити від 0 до 3, узагальнивши результати анкетування ми дізнаємось рівень інфомаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів факультету іноземних мов.

Таблиця 2.2.

Діагностична картка для виявлення рівня інформаційно-комунікативної компетентності майбутнього вчителя

	ІКТ- компетентність/грамотність майбутнього вчителя	3	2	1	0
1.	Знання про можливості комп’ютера, призначення його пристроїв та телекомунікаційних пристроїв				
2.	Знання про призначення програмних продуктів (Windows, MS Office), їх функцій і можливостей				

Продовж. табл. 2.2.

3.	Знання про існування комп'ютерних мереж (у тому числі Інтернет)				
4.	Уміння набрати текст в Word				
5.	Уміння створити електронну таблицю в Excel				
6.	Уміння створити просту презентацію до реферату, доповіді ,виховного заходу в Power Point				
7.	Знання електронних підручників з предмету				
8.	Уміти знаходити, оцінювати, відбирати і демонструвати інформацію				
9.	Уміння знаходити, відбирати та зберігати інформацію (текст, фото, аудіо, відео тощо) з мережі Інтернет із дисципліни, що вивчається				
10.	Уміння обирати і використовувати програмне забезпечення (текстовий і табличний редактори, програми для створення буклетів, сайтів, презентаційні програми (Power Point, Flash)) для оптимального представлення різного роду матеріалів, необхідних для навчально-виховного процесу				
11.	Уміння ефективно будувати процес спілкування з різними учасниками навчально-виховного процесу засобами ІКТ				
12.	Прагнення до самоосвіти з ІКТ				

Ми проаналізували діагностичні картки сформованості інформаційно-комунікативної компетентності та прийшли до висновку, що майбутні вчителі, з високим рівенем інформаційно-комунікативної компетентності мають стійкий інтерес та позитивне відношення до використання інформаційно-комунікативних технологій навчальній діяльності, вони впевнені у їх

використанні, майбутні вчителі прагнуть самовдосконалення у роботі з інформаційно-комунікаційними засобами навчання. Можна зробити висновок, що майбутні вчителі ознайомлені з сучасними інформаційно-комунікативними засобами, що застосовуються в навчально-виховному процесі та процесі комунікації, в них сформовані практичні уміння та навички розв'язувати поставлені перед ними професійні завдання за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій та можливість практично застосовувати інформаційно-комунікаційні засоби для підвищення рівня продуктивності та ефективності навчальної діяльності.

Майбутні вчителі з середнім рівнем сформованості інформаційно-комунікативної компетентності показують інтерес і позитивне відношення до використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності, вони впевнені в успішному застосуванні інформаційно-комунікаційних технологій при вивченні іноземних мов та прагнуть самовдосконалення під час навчально-виховного процесу. Але вони мають певні прогалини у власних знаннях, які пов'язані з сучасним застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій, як на рівні користувача, також із спеціальними засобами, що застосовуються під час вивчення іноземних мов. На цьому рівні майбутні викладачі мають певні труднощі з виконанням завдання, які передбачають застосування інформаційно-комунікаційних технологій, вони потребують допомоги, щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій та підвищення ефективності та якості їх застосування.

Низький рівень сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності характеризує майбутніх фахівців, як тих хто має низький інтерес до використання інформаційно-комунікаційних технологій під час вивчення іноземних мов, цілеспрямовано не використовують інформаційно-комунікативні технологія для вивчення іноземних мов, не прагнуть до вдосконалення у вивченні іноземних мов. Майбутні викладачі майже нічого не знають про сучасні інформаційно-комунікаційні засоби навчання та як вони використовуються для покращення знань з іноземної мови. Вони не враховують особливості застосування інформаційно-комунікаційних технологій в процесі

навчання, в них відсутні практичні навички та вміння використання інформаційно-комунікаційних технологій в процесі виконання завдань, їм важко використовувати інформаційно-комунікаційні технології для підвищення ефективності навчання. Зведемо ці дані в таблицю 2.3.

Таблиця 2.3.

Рівні сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів

№ п/п	Рівні сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів	Показники					
		АНФ-17		НАФ-17		РАФ-17	
		К-ть	У %	К-ть	У %	К-ть	У %
1.	Високий	12	34,2	8	32	6	33,3
2.	Середній	18	51,4	13	52	9	50
3.	Низький	5	14,4	4	16	3	16,7

В нашому досліджені для обробки данних, які були отримані за допомогою анкетування та тестування, були застосовані статистичні та математичні методи. Статистичні методи допомогли отримати точні результати дослідження та допомогли під час теоретичного обґрунтування результатів. Статистичний та математичний рівень допоміг у визначені середніх показників дослідження.

Отже, опрацювавши всі дані анкет та тестування, щодо сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів, ми можемо зробити висновок, що отримані дані дали позитивний результат. Ми отримали достовірну інформацію, щодо рівня сформованості інформаційно-комунікативної компетентності та готовності використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій під час вивчення іноземних мов.

2.2. Методична розробка планів конспектів практичних занять

Проаналізувавши дані дослідження, дозволили говорити, про те що не всі майбутні вчителі мають високий та середній рівень інформаційно-

комукнікативної компетентності. Враховуючи результати дослідження, ми розробили конспекти практичних занять з загальної педагогіки, з метою формування інформаційно-комунікативної компетентності у майбутніх вчителів засобами мультимедійних технологій.

План конспект практичного заняття з загальної педагогіки для студентів II курсу групи АНФ-17

Тема. Методи педагогічних досліджень.

Мета: познайомити студентів з поняттям метод наукового дослідження, з системою методів педагогічних досліджень, їх специфікою, застосування методів у педагогічних дослідженнях, спонукати студентів до самостійного пошуку інформації використовуючи засоби мультимедійних технологій.

Обладнання: конспект практичного заняття з загальної педагогіки, підручник з педагогіки, ноутбук, презентація.

Схематичний план практичного заняття

1. Початок практичного заняття: організаційний момент, повідомлення теми та мети практичного заняття
2. Актуалізація навчальної діяльності
3. Обговорення питань теоретичного блоку практичного заняття
4. Робота з питаннями практичного блоку практичного занняття
5. Підведення підсумків практичного заняття
6. Поточний контроль (тестування)

Хід практичного заняття

1. Початок практичного заняття: організаційний момент, повідомлення теми та мети практичного заняття.

Викладач: доброго дня, шановні студенти. Темою нашого практичного заняття є методи педагогічного дослідження. Сьогодні більш детально ми розглянемо поняття метод педагогічного дослідження, познайомимся з видами педагогічних досліджень, специфікою їх застосування.

Дякую за відповіді.

2. Актуалізація навчальної діяльності.

Яка асоціація виникає у вас зі словом «дослідження»?

Які види досліджень ви знаєте? Чи досліджували ви щось, коли навчались у школі?

Як ви вважаєте навіщо ми з вами будемо вивчати сьогоднішню тему?

Кожна наука має свої методи дослідження та розвивається завдяки їм. Під час вашого навчання в університеті кожен з вас буде проводити дослідження, сьогодні ми з вами познайомимось з основними методами педагогічного дослідження.

3. Обговорення питань практичного заняття.

Методологічна основа педагогічної науки.

Методологічна основа – це науковий фундамент, з позиції якого дається пояснення основних педагогічних явищ і розкриваються їхні закономірності. Розрізняють такі її рівні:

а) перший рівень – філософська методологія;

б) другий рівень – загальнонаукові принципи, форми й підходи;

в) третій рівень – конкретна наукова методологія;

г) четвертий рівень – дисциплінарна методологія;

г) п'ятий рівень – методологія міждисциплінарних досліджень.

Фундамент української педагогіки становлять українська народна філософія, праці та ідеї українських філософів про нескінченність світу, вічну зміну життя, людину – центр світобудови, свободу – найбільшу цінність людини, природу-матір, землю-годувальницю. Народна українська філософія утверджує культ людини, дитини і природи.

Компонентами методологічних рівнів є загальні закони філософії й теорії пізнання, закони логіки, закономірності психології й педагогіки, методи дослідження, вчення класиків педагогіки.

Поняття про методи науково-педагогічного дослідження.

Метод науково-педагогічного дослідження – це спосіб проникнення в сутність складних психолого-педагогічних процесів формування особистості з метою встановлення певних об'єктивних закономірностей виховання і навчання з метою практичного їхнього використання.

У вітчизняній педагогічній науці розглядають метод і як певний систематизований комплекс прийомів, які застосовують дослідники для досягнення мети і завдань дослідження, план, яким вони керуються під час організації наукової роботи і її окремих етапів (С. Гончаренко). Нерідко розглядають їх також як сукупність прийомів практичного або теоретичного освоєння педагогічної дійсності, спрямованих на розв'язання конкретних навчально-виховних завдань. Доволі часто метод трактується і як конкретний спосіб вивчення педагогічної дійсності, інтелектуальна схема, використовувана дослідником для пояснення логіки дослідження, послідовності та зв'язку між його окремими етапами.

Найчастіше використовують у педагогічних дослідженнях такі методи: педагогічного спостереження, інтерв'ю, педагогічного експерименту, вивчення шкільної документації, вивчення результатів діяльності учня, психолого-педагогічного тестування, проективні методи, соціологічні методи (анкетування, рейтингу, узагальнення незалежних характеристик, соціометрії), математичні методи (реєстрування, ранжування, статистичні методи, метод вимірювань), теоретичні методи (аналіз, синтез, узагальнення, порівняння, висновки, моделювання, індукції, дедукції, порівняльно-історичного аналізу).

Всім дякую за відповіді.

Отже, метод – це спосіб вивчення та засвоєння різних психолого-педагогічних процесів, визначення закономірностей процесів виховання та навчання. Використовуючи одночасно різні методи педагогічних досліджень, необхідно подумати, як правильно їх об’єднати, щоб отримати достовірні результати про об’єкт, що вивчається.

Педагогічний експеримент. Види експерименту.

Педагогічний експеримент (лат. Experimentum – проба, дослід). Суть експерименту як методу дослідження полягає у спеціальній організації педагогічної діяльності учителів і учнів, вихователів і вихованців з метою перевірки й обґрунтування наперед розроблених теоретичних припущень, або гіпотез. Якщо гіпотеза знаходить своє підтвердження в педагогічній практиці,

дослідник робить відповідні теоретичні узагальнення і висновки. Педагогічні експерименти класифікують за різними ознаками: спрямованістю, об'єктами дослідження, місцем і часом проведення та ін. Залежно від поставленої експериментом мети розрізняють:

а) констатуючий експеримент, що проводиться на початку дослідження і своїм завданням має вияснення стану справ у шкільній практиці з тієї чи іншої проблеми;

б) творчо-перетворюючий, коли вчений розробляє гіпотезу, теоретичні основи, здійснює конкретні практичні заходи щодо вирішення досліджуваної проблеми;

в) контрольний, суть якого полягає в застосуванні апробованої методики в роботі інших педагогів та шкіл.

Використання інших методів у педагогічному дослідженні: педагогічні спостереження, бесіда, інтерв'ю, соціологічні методи, метод рейтингу, тестування, математичні методи.

Метод педагогічного спостереження – це спеціально організоване сприймання педагогічного процесу в природних умовах. Воно має бути природним, комплексним, об'єктивним. Це пасивний метод дослідження, бо дослідник не втручається в поведінку або стан навчання учня, він лише спостерігає. Спостереження буває пряме й опосередковане, відкрите і закрите. Досліднику важливо мати план спостереження, визначити його термін, зафіксувати результати.

Метод бесіди – це безпосереднє спілкування з особами, яких дослідник вивчає в природних умовах. Умови ефективності бесіди: авторитетність дослідника, наявність плану, сприятлива обстановка, відвертість, врахування індивідуальних особливостей співбесідника, педагогічний такт, порівняння результатів бесіди з результатами спостереження.

Метод інтерв'ю застосовують тоді, коли дослідник упевнений в об'єктивності відповідей учнів. Під час інтерв'ю не ставлять уточнюючих запитань, ураховують тип респондента, ретельно продумують запитання.

Метод рейтингу – оцінка тих чи інших сторін діяльності компетентними суддями (експертами). Вимоги до експертів: компетентність, наукова об'єктивність, якість колективіста, самокритичність, креативність – здатність вирішувати творче завдання.

Метод соціометрії – це вивчення структури і стилю взаємин у колективі.

Математичні методи – реєстрування, виявлення середньої величини, моделювання, статистична обробка даних

Педагогічне тестування (англ. test – випробовування, перевірка). Тестування цілеспрямоване, однакове для всіх досліджуваних обстеження, що проводиться в умовах строгого контролю. Від інших способів обстеження тестування відрізняється простотою, доступністю, точністю, можливістю автоматизації. Це дозволяє об'єктивно виміряти характеристики педагогічного процесу, що вивчаються.

Як метод дослідження тестування до останнього часу мало застосовувалось у вітчизняній педагогіці. Проте цей метод не новий. Ще у 80-90 роках минулого століття його використовували для вивчення індивідуальних особливостей людей. Це призвело до виникнення так званого випробовувального експерименту – дослідження за допомогою тестів (А. Дальтон, А. Кеттел та ін.).

4. Робота з питаннями практичного блоку практичного заняття

Майбутні вчителі вдома склали анкету для учнів середньої ланки, метою якого було виявити ставлення учнів до громадських дорочень. Метою цього завдання є навчитись складати анкету та на практичному занняті обговорити трудноші, які виникли у студентів під час виконання завдання.

Також на практичному занятті разом з групою ми розглянули педагогічну ситуацію. *Учителька О.В. перейшла працювати у нову школу. Її призначили класним керівником 5-го класу. Необхідно знайомитись з вихованцями. Вирішила піти з ними у вихідний день до лісу за 6 кілометрів. Узяли рюкзаки, казанки, намет, їжу, аптечку та інші речі, необхідні для одноденного походу.*

Стомлені, але веселі і задоволені повернутися школярі додому. Багато цікавого дізналася О.В. про своїх вихованців.

Метою цього завдання є дізнатися, як майбутні вчителі засвоїли теоретичний матеріал та дізнатися чи вміють вини розрізняти методи педагогічного спостереження на практиці. Також вони повині змоделювати ситуацію, як вони б знайомились з класом та які методи педагогічного дослідження вони б використали.

5. Підведення підсумків практичного заняття.

Використання мультимедійних технологій (Додаток А).

6. Поточний контроль (тестування)

1. Визначте, які із методів науково-педагогічних досліджень відносяться до емпіричних:

а)спостереження, анкетування, бесіда, інтерв'ю

б)педагогічний експеримент, педагогічне тестування, шкалування

в)бесіда, педагогічні тести, анкетування

2. Визначте, що це за метод «Цілеспрямоване, планомірне сприйняття й аналіз навчально-виховного процесу та його оцінка на основі заздалегідь розробленого:

а)педагогічний експеримент

б)анкетування

в)шкалування

г)спостереження

3. Назвіть метод дослідження «одержання інформації за допомогою складених у відповідності з певними правилами систем запитань, кожне з яких логічно пов'язане з метою дослідження»:

а)інтерв'ю

б)анкетування

в)тести

г)педагогічні тести

4. «Діалогічний метод вивчення педагогічних явищ і процесів в ході безпосереднього спілкування за допомогою попередньо підготовлених запитань» відноситься до:

а)тести

б)анкетування

в)бесіда

оціночні шкали

5. Які є види педагогічного експерименту:

а)констатуючий, уточнювальний, формуючий, аналіз результатів

б)теоретичний, практичний, аналіз результатів

в)констатуючий, теоретичний, практичний

6. Які методи належать до теоритичних методів педагогічного дослідження:

а)аналіз та синтез, порівняння, класифікація, абстрагування, моделювання

б)аналіз та синтез, дедукція, судження, порівняння, абстрагування

в)судження, індукція, порівняння, абстрагування, судження, моделювання

План конспект практичного заняття з загальної педагогіки для студентів II курсу групи НАФ-17

Тема. Поняття про особистість, її розвиток і формування.

Мета: познайомити студентів з поняттям особистість, з процесом розвитку особистості, рушійні сили розвитку особистості, фактори,що впливають на розвиток, спонукати студентів до самостійного пошуку інформації.

Обладнання: конспект практичного зняття з загальної педагогіки, підручник з педагогіки, ноутбук з презентацією.

Схематичний план практичного заняття

1. Початок практичного заняття: організаційний момент, повідомлення теми та мети практичного заняття
2. Актуалізація навчальної діяльності
3. Обговорення питань теоретичного блоку практичного заняття
4. Робота з питаннями практичного блоку практичного занняття

5. Підведення підсумків практичного заняття
6. Поточний контроль

Хід практичного заняття

1. Початок практичного заняття: організаційний момент, повідомлення теми та мети практичного заняття.

Доброго дня, шановні студенти! Тема нашого практичного заняття є поняття про особистість, її розвиток і формування. Ми з вами познайоммось з поняттям особистість, дізнаємось, які рушійні сили керують особистість під час розвитку, фактори, що впливають на розвиток особистості.

2. Актуалізація навчальної діяльності.
    1. Скажіть будь – ласка, які асоціації у вас викликає слово «особистість»?
    2. Як ви вважаєте, що вливає на розвиток особистості?
    3. Як ви думаєте, чому ми вивчаємо з вами цю тему?
3. Обговорення питань теоретичногоблоку практичного заняття.

Поняття про особистість, розвиток та формування. Визначення понять «індивід», «особистість», «індивідуальність», «розвиток» та «формування» особистості.

Людина народжується як індивід, як суб'єкт суспільства, з притаманними їй природними задатками, формується як особистість у системі суспільних відносин завдяки цілеспрямованому вихованню.

Індивід (лат. individuum – неподільне) – людина як одинична природна істота, представник виду Homo sapiens. Дитина народжується як індивід. Завдяки спілкуванню з дорослими вона поступово засвоює соціальний досвід людства і включається в систему суспільних відносин, що формують її потреби, інтереси, світогляд, переконання, тобто розвивають її як особистість.

Особистість – людина, соціальний індивід, що поєднує в собі риси загальнолюдського, суспільне значущого та індивідуально-неповторного.

Індивідуальність – неповторне поєднання психологічних особливостей і рис людини, що визначає Ті своєрідність і несхожість на інших людей.

Розвиток людини – процес становлення та формування її особистості під

впливом зовнішніх і внутрішніх керованих і некерованих чинників, серед яких провідну роль відіграють цілеспрямоване виховання та навчання.

Розвиток людини не можна зводити до засвоєння простого накопичення нею знань, умінь та навичок з різних галузей науки і практичної діяльності. Його не слід розглядати лише з кількісного боку. Розвиток полягає передовсім в якісних змінах психічної діяльності, в переходах від її нижчих щаблів до вищих у виникненні нових рис пам'яті, сприймання, уявлення, мислення, волі, характеру, тощо у формуванні нових якостей особистості.

Роль спадковості у розвитку особистості.

Під спадковістю прийнято розуміти здатність людського організму під час відтворення потомства передавати йому свої ознаки, тобто сукупність певних задатків, які започатковані не лише безпосередньо батьками, а й пов'язані з глибинними коренями обох родів.

У пошуках практичних шляхів інтелектуального розвитку особистості педагоги-матеріалісти, погоджуючись із біологічною нерівністю в інтелектуальному спадку, наголошують на необхідності створення рівних умов для розвитку кожної дитини, оскільки правильно організоване навчання повинно стимулювати його. Прихильники протилежного підходу впевнені, що навчання повинно йти за розвитком, оскільки лише допомагає визріванню того, що закладене природою.

Спеціальні задатки (математичні, літературно-художні, спортивні, лінгвістичні тощо) можуть реалізуватися або не реалізуватися залежно, як уже згадувалося, від двох причин:

1) наявності відповідних можливостей і обставин для їхньої реалізації;

2) сформованості у процесі життєтворчості рефлексу цілі на таку реалізацію.

Роль середовища і діяльності у розвитку особистості.

Середовище – комплекс зовнішніх явиш, які стихійно діють на людину і значною мірою впливають на її розвиток. Середовище, що оточує людську особистість, можна умовно поділити на природне (географічне) соціальне і домашнє, кожне з яких відіграє певну роль у розвитку людини.

Природне середовище - у тому числі клімат, різноманітні природні умови та ресурси, безсумнівно, впливає на спосіб життя людини і характер її трудової діяльності. Соціальне середовище як сукупність суспільних і психологічних умов, у яких людина живе, із яким, постійно стикається, позначається на її розвитку найбільшою мірою. Тому потенційні можливості навколишнього середовища слід уміло використовувати в процесі виховання.

Головна справа виховання якраз й полягає, вважав психолог А. Рубінштейн, щоб тисячами ниток зв'язати людину з життям - так, щоб з усіх боків перед нею поставали завдання для неї значущі, для неї привабливі, які вона вважає своїми, до вирішення яких вона залучається. Це важливо тому, що головне джерело всіх моральних негараздів, усіх відхилень у поведінці – це та душевна порожнеча, яка утворюється в людей, коли вони стають байдужими до життя, що їх оточує, відходять убік, відчувають себе сторонніми спостерігачами, готовими махнути рукою,тоді все їм стає ні до чого.

Роль виховання й навчання у розвитку особистості.

Виховання є один із чинників, під впливом якого здійснюється розвиток дитини. Якщо середовище переважно стихійно впливає на розвиток людини, то виховання завжди є цілеспрямоване тому його результати передбачувані.

Як вирішальний чинник розвитку людини, виховання виконує такі функції: організовує діяльність, в якій розвивається і формується особистість, підбирає зміст навчання і виховання, який сприяє розвиткові й формуванню особистості, усуває впливи, які можуть негативно позначитися на розвитку і формуванню особистості, ізолює особистість від несприятливих для її розвитку та формування умов, які неможливо усунути. Передусім виховання спрямовується на створення умов для розвитку успадкованих фізичних особливостей і природних задатків та набуття нових рис і якостей що формуються впродовж життя людини. Виховання не може докорінно перебудувати й тип темпераменту, але здатне внести до нього певні корективи. Вихованням, особливо самовихованням людина розвиває та зміцнює гальмівні процеси або збільшує силу й динамічність нервових процесів.

Успадковані людиною задатки розвиваються тільки в процесі її виховання: правильне виховання сприяє розвиткові навіть дуже слабковиражених задатків, не правильне – гальмує його. Виховання не лише визначає розвиток, а й само залежить від нього, постійно спирається на досягнутий рівень розвитку; проте головне його завдання йти попереду розвитку, просувати його й зумовлювати в ньому новоутворення. Таку ідею висунув психолог Лев Виготський, який обґрунтував тезу про провідну роль навчання у розвитку особистості. Навчання викликає інтерес до життя. Пробуджує і приводить у рух низку внутрішніх процесів розвитку.

Отже, виховання формує особистість, сприяє її розвитку, орієнтує на процеси, які не визріли, але перебувають у стадії становлення.

Вікові особливості психічного та фізичного розвитку особистості.

З метою активного керівництва й управління процесами розвитку педагоги вже в далекому минулому здійснювали спроби класифікації періодів людського життя. Відомо цілий ряд розробок періодизацій розвитку (Я. Коменський, К. Бюллер, М. Левітов, Д. Ельконін, Й. Шванцара), до того ж їх кількість зростає, оскільки неможливо побудувати універсальну систему, яка ґрунтувалася б лише на одному критерії.

Найпоширенішою нині є періодизація, яка ґрунтується на виділенні вікових особливостей. Віковими особливостями називаються характерні для певного періоду життя анатомо-фізіологічні і психічні якості. Сутність вікових особливостей наочно розкривається на прикладі фізичного розвитку людини. Ріст, зростання ваги, поява молочних зубів, а потім зміна їх, статеве дозрівання та інші біологічні процеси здійснюються в певні вікові періоди з незначними відхиленнями. Оскільки біологічний і духовний розвиток людини взаємопов'язані між собою, то з віком відповідні зміни відбуваються і в психічній сфері. Поступово здійснюється соціальне дозрівання, проявляється динаміка духовного розвитку особистості. Це й слугує природною основою для виділення послідовних етапів розвитку людини. Заслуговує на увагу періодизація шкільного віку, запропонована академіком Б.Лихачовим:

1. Від народження до одного року – раннє немовля. Це період початкового пристосування, початкової адаптації.

2. Від 1 до 3 років - власне немовля. Один з найплідніших і найінтенсивніших періодів накопичення дитиною соціального досвіду, становлення фізичних функцій, психічних властивостей і процесів.

3. Від 3 до 6 років – раннє дитинство – період переходу до дитинства, інтенсивного накопичення соціально значимого досвіду в соціальному просторі, формування основних рис характеру і ставлення до навколишнього світу. Всі три періоди — від народження до 6 років — називають ще перед-дошкільним або дошкільним. Систематичне навчання в дитячому садку і школі для багатьох дітей починається з 6 років. Воно здійснюється з урахуванням того, що психофізіологічна, морально-вольова готовність дітей - до систематичної навчальної праці, інтелектуальної, фізичної, емоційної напруги наступає до 7 років.

4. Від 6 до 8 років – власне дитинство. В цей період завершується початкове визрівання фізіологічних і психологічних структур головного мозку, здійснюється подальше накопичення фізичних, нервово-фізіологічних та інтелектуальних сил, які забезпечують готовність до повноцінної систематичної навчальної праці.

5. Від 8 до 11 років – перед-підлітковий період – час зрілого дитинства, накопичення фізичних і духовних сил для переходу до отроцтва. Разом з періодом дитинства цей період має ще й назву молодший шкільний вік.

6. Від 11 до 14 років – отроцтво, підлітковий вік – новий якісний етап у становленні людини. Найхарактернішими рисами його є: з точки зору фізіології - статеве дозрівання, психології – особистісна самосвідомість, свідомий вияв індивідуальності. Цей період називають ще середнім шкільним віком.

7. Від 14 до 18 років – юнацький вік – період завершення фізичного й психічного дозрівання, соціальної готовності до суспільно корисної продуктивної праці і громадянської відповідальності. Дівчата і юнаки – старші

школярі – отримують певну підготовку в галузі психології та етики сімейного життя.

Робота з питаннями практичного блоку практичного занняття

Майбутнім вчителям було запропоновано навести приклади з літератури, власного життя періодичних видань, як спадковість впливає на розвиток особистості та висловити власну думку чи впливає спадковість на вибір майбутньої професії.

На практичному занятті майбутні вчителі розглядають інформацію, щодо розвитку особистості. Вони мають зробити висновок, чи свідчить цей приклад, що здібності, талант передаються спадково?

У родині Бахів музичний талант вперше було виявлено у 1550 р. З особливою силою він проявився через п'ять поколінь у великого композитора Іоганна Себастьяна Баха. У роду Бахів було понад 50 музикантів. З них 20 – досить відомих. Примітно, що за сімейним звичаєм усі Бахи щорічно з'їжджалися на своєрідні з'їзди, де головним заняттям була музика. Так, у 1750 р. на такому зібранні було 120 представників родини Бахів.

Підведення підсумків практичного заняття.

Використання мультимедійних технологій (Додаток Б).

Давайте узагальнимо все, що ми з вами вивчали. Особистість – це перш за все людина або соціальний індивід, що поєднує в собі риси загальнолюдського, суспільно значущого та індивідуально-неповторного. Ми визначили, що основні фактори, які впливають на розвиток особистості є соціальне середовище, спадковість та виховання. Всі ці фактори вливають на людину впродовж життя.

Вправа на рефлексію «Що я дізнався…» Продовжи речення.

На практичному заняття я дізнався….

Я вивчив…

Поточний контроль.

1. Що ви розумієте під поняттям формування особистості? Оберіть правильну відповідь.

1. кількісні зміни, які відбуваються в організмі людини;
2. цілеспрямований процес вироблення у дітей бажаних якостей і поглядів;

3. становлення людини як соціальної особистості, яке відбувається у процесі розвитку і виховання;
4. якісні зміни організму, які відбуваються у процесі його розвитку;
5. правильної відповіді немає.

2. Що ви розумієте під поняттям «спадковість»? Виберіть правильну відповідь.

1. біологічні задатки, які служать основою для розвитку індивідуальних фізичних здібностей людини;
2. спадковість становить той соціальний досвід, який батьки передають своїм дітям;
3. здібності до різних видів психічної діяльності;
4. спадковість – це усі якості характеру, які дитина отримує від батьків через генну структуру;
5. правильної відповіді немає.

3. Чи є здібності людини вродженими? Виберіть правильну відповідь, довівши помилковість інших:

1. Без сумніву, людина народжується з різними здібностями. У генній структурі зафіксовано прояви здібностей кожної людини.
2. Людина народжується з набором певних здібностей, які були характерні для батьків.
3. Здібності становлять психічні якості людини, які формуються після її народження. Людина народжується з набором потенційних можливостей формування здібностей. У їх становленні, розвитку провідну роль відіграє середовище, виховання діяльності людини.
4. Здібності людини не можна віднести до вроджених якостей. Вони створюються в ході життєвого формування. Якості здібностей цілком залежать від соціальних умов життя особистості.
5. Правильної відповіді немає.

4. Як залежать один від одного, природний, історичний і онтогенетичний розвиток людини:

1. зумовлений спадковістю;

2. все детерміновано соціальним фактором;

3. поза всякою залежністю;

4. все взаємообумовлене.

5. За спадковістю від батьків до дітей передається:

1. знання;

2. уміння, навички, досвід;

3. біологічні особливості одного з батьків;

4. світогляд.

6. Які особливості характеризують людину як особистість:

1. сумлінність, наполегливість, правдивість, інтереси;

2. працьовитість, низька адаптація до темряви, пластичність, акуратність;

3. реактивність, чуйність, упертість, висока сенсорна чутливість;

4. відповідальність, емоційність, ідеали.

2.3. Розробка спецкурсу «Формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів»

Опрацювавши дані першого етапу дослідження, ми дізналися, що менше половини майбутніх вчителів мають високий рівень інформаційно-комунікативної компетентності. Ми розробили спецкурс, метою якого є покращити та підвищити рівень володіння інформаційно-комунікативною компетентністю у майбутніх вчителів.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Система освіти України проходить на даний момент етап реформування, що потребує вдосконалення підготовки майбутніх вчителів, підвищення рівня їх інформаційної компетентності в процесі професійної підготовки. Оновлення соціальної, політичної, культурної, інформаційної сфер українського суспільства зумовили перетворення в системі вищої освіти. В кінці XX на початку XXI століття відбулися концептуальні зміни в напрямах, цілях, змісті освіти, які перш за все орієнтуються на особистість, її розвиток та формування

творчості, креативності, мобільності, підвищення рівня конкурентоспроможності на ринку праці майбутніх фахівців.

Актуальність проблеми формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів продиктована вимогами, які притаманні сучасному інформаційному суспільству, для ефективного функціонування в якому недостатньо майбутньому вчителю лише вивчити та розуміти навчальні дисципліни.

На сьогоднішній день нам потрібний принципово новий підхід, який буде ґрунтуватись не лише на засвоєнні знань, умінь і навичок, але й формувати в них власне ставлення й розуміння інформації, сприятиме розвитку особистісного потенціалу та досвіду, щодо виконання професійних завдань за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

Основною рисою нашого спецкурсу є його простота, доступність і конкретика знань, важливих для кожної людини. Під час підготовки спецкурсу використані напрацювання вітчизняних та зарубіжних вчених, які присвятили свою наукову діяльність вивченню формування інформаційно-комунікативної компетентності.

У науковій літературі поняття компетентності досліджували такі науковці: О. Акімова, В. Введенський, О. Дахін, Дж. Равен, І. Зимняя, О. Овчарук, А.Хуторський. Професійну компетентність розглядали В. Адольф, А. Маркова та ін. Компетентність учителя досліджували: В. Бондар, І. Зязюн, Д. Мазоха, А. Радченк, В. Семиченко, В. Сластенін, Е. Соф'янц, Р. Хмелюк, Л. Хоружа та інші.

Проблемам упровадження й ефективного застосування ІКТ в освіті присвячено чимало теоретичних та експериментальних праць вітчизняних і зарубіжних педагогів, психологів, зокрема: В. Безпалька, В. Бикова, Б. Гершунського, С. Гончаренка , Р. Гуревича, М. Жалдака, М. Кадемії, М. Козяра, Ю. Машбиця, Є. Полат, І. Роберт, С. Сисоєвої та ін.

Спецкурс був розроблений з метою забезпечення професійного розвитку майбутніх вчителів та підготовки їх до впровадження та ефективного

використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчальній діяльності.

Завдання спецкурсу:

- вивчити основні поняття інформаційно-комунікативної компетентності;
- вивчити зміст, структуру інформаційно-комунікативної компетентності;
- визначити дидактичні умови формування інформаційно-комунікативної компетентності;
- ознайомитись з мультимедійною технологією та специфікою її використання.

Внаслідок вивчення цього курсу студент має знати:

- базові поняття інформаційно-комунікативної компетентності;
- зміст, структуру інформаційно-комунікаційної компетентності майбутнього вчителя;
- дидактичні умови формування інформаційно-комунікативної компетентності;
- поняття мультимедійних технологій, їх рівні та ознаки;
- мультимедійні засоби і форми навчання. Шляхи реалізації мультимедійних технологій в навчально-виховному процесі.

Таблиця 2.4.

Структура спецкурсу

№	Найменування розділу, теми	Усього годин	Лекції	Самостійна робота
1	2	3	4	5
Тема 1	Інформаційно-комунікативна компетентність. Характеристика базових понять.			
Тема 2	Сутність та структура інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх вчителів.			

Продовж. табл. 2.4.

Тема 3	Дидактичні умови формування інформційно-комунікативної компетентності.			
Тема 4	Інформаційно-комунікативна компетентність як предмет обговорення: міжнародні підходи.			
Тема 5	Мультимедійна технологія, як різновид педагогічної технології.			
Тема 6	Специфіка мультимедійних технологій.			
Тема 7	Практичне використання мультимедійних технологій.			
Тема 8	Інформаційно-комунікативна компетенція в адміністративній роботі вчителя загальноосвітніх навчальних закладів у зарубіжних країнах та в Україні.			

ЗМІСТ РОБОТИ

Тема 1. Інформаційно-комунікативна компетентність. Характеристика базових понять.

Мета: охарактеризувати базові поняття інформаційно-комунікативної компетентності, ознайомити студентів з основами формування інформаційно-комунікативної компетентності.

Теоретичний блок

1. Охарактеризуйте поняття: компетентність, інформаційна компетентність, комунікативна компетентність, інформаційно-комунікативна компетентність.

2. Охарактеризуйте формування інформаційно-комунікативної компетентності.

Практичний блок

1. З'ясуйте спільне та відмінне інформаційної та комунікативної компетентності.

2. Розкрийте етапи формування інформаційно-комунікативної компетентності у формі таблиці.

Література

1. Бєлкін А. С. Компетентність, професіоналізм, майстерність. Челябінськ : ВАТ «Юж.-Урал. кн. Видав.», 2004. – 176 с.

2. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування : світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. Київ : КІС, 2004. С. 47–52.

3. Заброцький М. М., Максименко С.Д. Комунікативна компетентність учителя : сутність і шляхи формування. Київ : Житомир: Волинь, 2000. – 32 с.

Тема 2. Сутність та структура інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх вчителів.

Мета: ознайомити майбутніх вчителів зі змістом та структурою інформаційно-комунікативної компетентності.

Теоретичний блок

1. Розгляньте основу інформаційно-комунікативної компетентності.

2. Охарактеризуйте зміст інформаційно-комунікаційної компетентності майбутнього фахівця.

3. Охарактеризуйте структуру інформаційно-комунікаційної компетентності майбутнього фахівця.

Практичний блок

1. Розгляньте сутність інформаційно-комунікаційної компетентності майбутнього фахівця.

2. Охарактеризуйте структурні елементи інформаційно-комунікаційної компетентності майбутнього фахівця.

Література

1. Зимня І. А. Ключові компетенції - нова парадигма результату освіти. *Вища освіта сьогодні.* 2003. №5. С.34-42.

2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. Київ : К.І.С., 2004. 112 с.

Тема 3. Дидактичні умови формування інформційно-комунікативної компетентності.

Мета: визначити принципи формування інформаційно-комунікативної компетентності; охарактеризувати умови формування інформаційно-комунікативної компетентності.

Теоретичний блок

1. Охарактеризуйте принципи формування інформаційно-комунікативної компетентності.

2. Визначте основні дидактичні умови формування інформаційно-комунікативної компетентності.

Практичний блок

1. Визначте зв'язок між принципами формування інформаційно-комунікативної компетентності.

2. Охарактеризуйте поняття дидактична умова. Обґрунтуйте основні дидактичні умови формування інформаційно-комунікативної компетентності.

3. Охарактеризуйте дидактичну модель послідовного формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутнього викладача.

Література

1. Морзе Н. В., Кузьмінська О. Г. Формування інформатичних компетентностей учнів середньої школи. Інформаційні технології і засоби навчання. 2011. №3 (23).

2. Смирнова-Трибульская Е. Н. Основи формирования информатических компетентностей учителей в области дистанционного обучения : монография. Херсон: Айлант, 2007. 704 с.

Тема 4. Інформаційно-комунікативна компетентність як предмет обговорення: міжнародні підходи.

Мета: ознайомити студентів з основними поняттями інформаційно-комунікативної компетентності.

Теоретичний блок

1. Охарактеризуйте основні поняття інформаційно-комунікативної компетентності (компетентність, інформаційно-комунікаційна компетентність, освітня політика, ключові компетентності, цифрова грамотність, реформування освіти).

2. Охарактеризувати міжнародні підходи до визначення інформаційно-комунікативної компетентності.

Практичний блок

1. Поясність поняття компетентність та охарактеризуйте ключові компетентності майбутніх вчителів.

2. Охарактеризуйте реформування освіти в Україні.

3. Охарактеризуйте формування інформаційно-комунікативної компетентності в закладах вищої освіти в країнах Європи.

Література

1. Хуторской А. В. Ключевые компетенций как компонент личностно ориентированной парадигмы образования. *Народное образование*. 2003. № 2. С. 58–64.

2. В. Ю. Биков, О. В. Білоус, Ю. М. Богачков та ін. Основи стандартизації інформаційно-комунікаційних компетентностей в системі освіти України :

метод. рекомендації / за заг. ред. В. Ю. Бикова, О. М. Спіріна, О. В. Овчарук. Київ : Атіка, 2010. 88 с.

3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. Київ : К.І.С., 2004. 112 с.

Тема 5. Мультимедійна технологія, як різновид педагогічної технології.

Мета: ознайомити студентів з поняттям мультимедійна технологія, охарактеризувати структуру, засоби та форми мультимедійних технологій, шляхи реалізації мультимедійних технологій в процесі навчання.

Теоретичний блок

1. Зміст поняття мультимедійні технології.
2. Охарактеризуйте рівні мультимедійних технологій.
3. Охарактеризуйте засоби та форми мультимедійних технологій
4. Використання мультимедійних засобів в процесі навчання.

Практичний блок

1. Зобразіть рівні мультимедійних технологій у вигляді таблиці та зробіть висновки.
2. Обґрунтуйте переваги та недоліки засобів та форм мультимедійних технологій. Скажіть свою думку, щодо найефективнішого засобу мультимедійних технологій.
3. Вислове власну думку, щодо використання мультимедійних засобів навчання.

Література

1. Гуржій А. М., Гуревич Р. С., Коношевський Л. Л., Коношевський О. Л. Мультимедійні технології та засоби навчання : навчальний посібник / за ред. академіка НАПН України Гуржія А. М. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2017. 556 с.

2. Демехіна І. П. Мультимедійні засоби навчання як вирішальний фактор ефективності навчального процесу. URL : http://intkonf.org/demehina-ip-multimediyni-zasobi-navchannya-yak-virishalniy-faktorefektivnosti-navchalnogo-protsesu/

3. Жалдак М. І., Шут М. І., Жук Ю. О., Дементієвська Н. П., Пінчук О. П., Соколюк О. М., Соколов П. К. Мультимедійні системи як засоби інтерактивного навчання: посібник/ за редакцією: Жука Ю. О. Київ : Педагогічна думка, 2012. 112 с.

Тема 6. Специфіка мультимедійних технологій.

Мета: ознайомити студентів з історією виникнення мультимедійних технологій; з поняттям мультимедійних технологій та їх класифікацією, з поняттям мультимедійних навчальних програм, їх класифікацією.

Теоретичний блок

1. Застосування комп'ютерних технологій для розв'язування педагогічних завдань: історичний аспект.
2. Поняття «мультимедійні технології» та проблема їх класифікації.
3. Вимоги до мультимедійних технологій.
4. Поняття «педагогічної програми» та їх класифікація.

Практичний блок

1. Розкажіть історію виникнення та застосування комп'ютерних технологій в науковій діяльності.
2. Визначте переваги те недоліки мультимедійних технологій.

Література

1. Синиця М. О. Використання мультимедійних технологій у навчальному процесі ВНЗ як засіб формування педагогічних знань : професійна педагогічна освіта: становлення і розвиток педагогічного знання: монографія / за ред. проф. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 418-438

2. Жалдак М. І. Педагогічний потенціал компютерно-орієнтованих систем навчання математики / *Зб. наук. праць Уманського державного педагогічного університету ім. П.Тичини. [спец.випуск]*. Київ : Міленіум, 2005. С. 129 - 141.

Тема 7. Практичне використання мультимедійних технологій.

Мета: ознайомити студентів з поняттям «мультимедіа»; з методикою використання мультимедійних технологій під час навчання; з видами курсів, які можна застосовувати в навчально-виховному процесі.

Теоретичний блок

1. Поняття «мультимедіа».
2. Охарактеризуйте методику використання мультимедійних технологій.
3. Опишіть, які дидактичні завдання допомагають виконати мультимедійні уроки.
4. Перерахуйте та охарактеризуйте основні види мультимедійних курсів, які можуть бути використані для вивчення теоретичного матеріалу.

Практичний блок

1. Охарактеризуйте поняття «мультимедіа».
2. Ознайомтесь з методикою використання мультимедійних технологій в процесі навчання.
3. Обґрунтуйте своє ставлення до мультимедійних уроків. Як ви вважаєте, чи є в них переваги та недоліки.
4. Який вид мультимедійних курсів, на вашу думку є більш ефективним.

Література

1. Ставицька І. В. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті. URL : http: // confesp.fl.kpi.ua/node/ 1103
2. Буйницька, О. П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 240 с.
3. Исак Л. Использование мультимедийных технологий в системе высшего образования: преимущества и недостатки. *Технологічна освіта: досвід, перспективи, проблеми.* 2010. №6. С. 105-118.

Тема 8. Інформаційно-комунікативна компетенція в адміністративній роботі вчителя загальноосвітніх навчальних закладів у зарубіжних країнах та в Україні.

Мета: ознайомити з такими основними поняттями адміністративна робота вчителя, інформаційно-комунікаційні технології, інформаційно-комунікаційна компетентність; з застосуванням ІКТ в роботі вчителя.

Теоретичний блок

1. Характеристика понять: адміністративна робота вчителя, інформаційно-комунікаційні технології, інформаційно-комунікаційна компетентність.
2. Застосування ІКТ в навчально-виховному процесі.
3. Використання ІКТ в роботі вчителя та школи в Великобританії.
4. Використання ІКТ в роботі вчителя та школи в Україні.

Практичний блок

1. Дайте характеристику поняттям: адміністративна робота вчителя, інформаційно-комунікаційні технології, інформаційно-комунікаційна компетентність.
2. Охарактеризуйте принципи застосування ІКТ в навчально виховному процесі.
3. Застосування ІКТ в роботі вчителя та школи в Великобританії. Як ви вважаєте, які є переваги та недоліки.
4. Застосування ІКТ в роботі вчителя та школи в Україні. Як ви вважаєте, які є переваги та недоліки. Як можна активізувати використання ІКТ в українських школах.

Література

1. Крамаренко Т. В. Сучасний стан застосування інформаційних та комунікаційних технологій при викладанні іноземних мов у ВУЗі. URL : http://intkonf.org/kramarenko-tv-suchasniy-stan-zastosuvannya-informatsiynihtehnologiy-pri-vikladanni-inozemnih-mov-u-vuzi/

2. Кірдан О. Л. Виховні функції класного керівника в навчальних закладах України (середина XIX – початок XX століття) : автореф. дис. … канд. пед. наук: 13.00.01. Київ, 2002. – 17 с.

3. Лещенко М. П., Карпенко Н. М. Перспективи впровадження прогресивного досвіду Швеції у професійнійній підготовці майбутніх вихователів України. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя «Психологопедагогічні науки».* 2011. №8. С. 206-209.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

1. Роль ІКТ у формуванні інформаційно-комунікаційної компетентності.
2. Інформаційно-комунікаційна компетентність як предмет дослідження.
3. Ключові характеристики інформаційно-комунікаційної компетентності.
4. Міжнародні віртуальні освітні спільноти в системах освіти країн Європи.
5. ІК-компетентність як об’єкт освітнього моніторингу.
6. Розвиток ІК-компетентності майбутніх учителів у шведських університетах.
7. Розвиток ІК-компетентності вчителів у міжкурсовий період на базі шведських університетів.
8. Роль науково-дослідної роботи у розвитку ІК- компетентності майбутнього вчителя у Скандинавських країнах.
9. Міжнародні підходи до застосування ІКТ у процесі формування ІК-компететності учнів.
10. Переваги застосування інформаційно-комунікаційних технологій в реалізації міжпредметних зв’язків у шкільному навчанні.
11. Сучасний стан реалізації міжпредметного підходу з застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій у шкільній освіті.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Дайте визначення «компетентність», «інформаційна компетентність», «комунікативна компетентність».
2. Дайте визначення «інформаційно-комунікативної компетентністі».
3. Дайте визначення «інформаційно-комунікаційної компетентності».

4. Сутність, зміст та структура інформаційно-комунікаційної компетентності майбутнього фахівця.

5. Дидактичні умови формування інформційно-комунікативної компетентності.

6. Опишіть модель послідовного формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутнього вчителя.

7. Охарактеризуйте поняття «компетентність», «ключові компетентності», «цифрова грамотність».

8. Охарактеризуйте поняття «мультимедійна технологія». Назвіть ознаки та рівні мультимедійних технологій.

9. Назвіть та охарактеризуйте мультимедійні засоби.

10. Назвіть та охарактеризуйте мультимедійні форми.

11. Перерахуйте та опишіть шляхи реалізації мультимедійних технологій в процесі навчання.

12. Назвіть та охарактеризуйте вимоги до мультимедійних технологій.

13. Опишіть застосування мультимедійних технологій для розв’язання педагогічних завдань.

14. Проблеми класифікації і визначення поняття «мультимедійні технології навчання».

15. Проблема класифікації мультимедійних навчальних програм.

16. Охарактеризуйте ефективність мультимедійних навчальних програм.

17. Охарактеризуйте методику використання мультимедійних технологій.

18. Які дидактичні завдання допомагають виконати мультимедійні уроки?

19. Які є вимоги до мультимедійних презентацій?

20. Назвіть основні види мультимедійних курсів, які можуть бути використані для вивчення теоретичного матеріалу.

21. Охарактеризуйте застосування ІКТ для підвищення ефективності організації навчального процесу.

22. Охарактеризуйте ключові характеристики інформаційно-комунікаційної компетентності.

23. Опишіть розвиток ІКТ-компетентності майбутніх учителів у країнах Європи.

24. Опишіть застосування ІКТ для підвищення ефективності організації навчального процесу.

25. Роль ІКТ у формуванні інформаційно-комунікаційної компетентності.

Після опрацювання спецкурсу, ми вважаємо, що рівень інформаційно-комунікативної компетентності в середньому підвищиться на 2%. Оскільки в спецкурсі розглянуті основні поняття, зміст, структура, принципи формування інформаційно-комунікативної компетентності, дидактичні умови, що вливають на формування інформаційно-комунікативної компетентності, шляхи та засоби використання мультимедійних технологій в процесі навчання.

Висновки до другого розділу

Отримані результати в другому розділі дали можливість зробити такі висновки.

1. Визначили мотивацію майбутніх вчителів. Дізналися, що основними мотивами є отримати вищу освіту, глибокі та ґрунтовні знання. Також вони вважають, що отримавши вищу освіти зможуть реалізувати себе в житті.

2. Виявили ставлення майбутніх вчителів до навчальної діяльності. Всі майбутні вчителі мають позитивне ставлення до навчальної діяльності у закладі вищої освіти та вважають набуті знання корисними.

3. Виявили, як майбутні вчителі володіють інформаційно-комунікативними технологіями та дізналися, які знання вони мають з інформаційних технологій. За результатами тестування виявлено, що 45% майбутніх вчителів активно використовують інформаційні технології під час навчання, 35% майбутніх вчителів мають деякі прогалини в знаннях, щодо

використання інформаційних технологій, та 20% майбутніх вчителів, не використовують інформаційні технології в процесі навчання. Все це дозволило нам зрозуміти ставлення майбутніх вчителів до застосування мультимедійних технологій в навчально-виховному процесі.

4. Використовуючи методи педагогічного дослідження, ми виявили рівня сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів. Високий рівень сформованості інфомаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів в АНФ-17 мають 34,2%, НАФ-17 – 32% та РАФ-17 – 33,3%. Середній рівень мають в групі НАФ-17 – 52%, АНФ-17 – 51.4%, РАФ-17 50%. Низький рівень сформованості інформаційно-комунікативної компетентності має такий відсоток майбутніх вчителів АНФ-17 – 14,4%, НАФ-17 – 16%, РАФ-17 – 16,7%.

5. Розроблені практичні заняття та спецкурс має на меті сформувати інформаційно-комунікативну компетентність майбутніх вчителів. Опрацювавши спецкурс майбутні вчителі отримають ґрунтовні знання, щодо формування інформаційно-комунікативної компетентності.

ВИСНОВКИ

Дослідження проблеми формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів засобами мультимедійних технологій дозволило зробити такі висновки.

1. Проаналізовано наукову та психолого-педагогічну літературу, щодо формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів та обґрунтували основні поняття дослідження «компетенція», «компетентність», «інформаційна компетентність», «комунікативна компетентність», «інформаційно-комунікативна компетентність», «засоби інформаційно-комунікативної компетентності».

Компетенції – це загальна здатність до професійної діяльності; комплекс особистих якостей людини, які необхідній їй для професійної діяльності; готовність до виконання професійних завдань (І. П'янковська). Компетентність – це набута в процесі навчання інтегрована здатність особистості, структура, якої є знання, досвід, цінність та ставлення, що реалізовуються практиці. Інформаційна компетентність – це певна характеристика особистості, що проявляється в її готовності до реалізації власного потенціалу, готовності до саморозвитку, використання інформаційних технологій для успішної реалізації професійної діяльності (О. Крайнова). Комунікативна компетентність – це комплекс внутрішніх ресурсів людини, які необхідні для ефективної комунікації в певних ситуаціях. Інформаційно-комунікативна компетентність – це ключова компетентність в сучасному інформаційному суспільстві, оскільки вона допомагає вирішувати вулику кількість завдань за допомогою комп’ютера та засобами інформаційних технологій. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) – це сукупність методів виробничих процесів; програмно-технічних засобів, які використовуються з метою отримання, зберігання, розповсюдження, використання інформації в інтересах користувачів. Засоби мультимедійних технологій – це програмні, програмно-апаратні, технічні засоби і пристрої, що працюють на базі обчислювальної техніки, а також сучасних засобів та систем трансляції інформації, обміну інформації, які

забезпечують збір, обробку передачу інформації то доступ до інформаційних ресурсів в мережі Інтернет.

2. Проаналізовано впровадження мультимедійних технологій у навчально-виховний процес. Які дозволяють активізувати пізнавальний рівень майбутніх вчителів, впливають на формування необхідних знань, умінь і навичок.

3. Обґрунтовано дидактичні умови формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів. До них належать: усвідомлення майбутніми вчителями необхідності набуття знань; наявність інноваційних форм навчання; включення майбутніх вчителів до активної пізнавальної діяльності. Забезпечення цих дидактичних умов формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів, дозволить сформувати компетентність на високому рівні.

4. Виявили володіння інформаційно-комунікативними технологіями та визначили, які знання з інформаційних технологій мають майбутні вчителі. Виявлено, що 45% майбутніх вчителів активно використовують інформаційні технології під час навчання, 35% майбутніх вчителів мають деякі прогалини в знаннях, щодо використання інформаційних технологій, та 20% майбутніх вчителів, не використовують інформаційні технології в процесі навчання. Все це дозволило нам зрозуміти ставлення майбутніх вчителів до застосування мультимедійних технологій в навчально-виховному процесі.

5. Визначено рівні сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів Криворізького державного педагогічного університету факультету іноземних мов. Високий рівень сформованості інфомаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів в АНФ-17 мають 34,2%, НАФ-17 – 32% та РАФ-17 – 33,3%. Середній рівень мають в групі НАФ-17 – 52%, АНФ-17 – 51.4%, РАФ-17 50%. Низький рівень сформованості інформаційно-комунікативної компетентності має такий відсоток майбутніх вчителів АНФ-17 – 14,4%, НАФ-17 – 16%, РАФ-17 – 16,7%.

6. Розроблено практичні заняття з використанням мультимедійних технологій та спецкурс, мета якого сформувати інформаційно-комунікативну

компетентність майбутніх вчителів. Опрацювавши спецкурс майбутні вчителі отримають ґрунтовні знання, щодо формування інформаційно-комунікативної компетентності.

Вивчена нами проблема не є повністю розглянутою і потребує більш ґрунтовного дослідження. Подальшого вивчення потребує впровадження мультимедійних технологій у навчально-виховний процес закладів вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабанский Ю. К., Сластенин В. А., Сорокин Н. А. и др. Педагогика: учеб. пособ. для студ. пед. ин-тов. / под ред. Ю. К. Бабанского. – [2-е изд.]. – Москва : Просвещение, 1988. 479 с.

2. Бабенко М. І. Система підтримки прийняття рішень при управлінні навчальним процесом загальноосвітнього закладу : автореф. дис. … канд. техн. наук: 05.13.06. Херсон, 2007. 22 с.

3. Баловсяк Н. В. Формування інформаційної компетентності майбутнього економіста в процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2006. 326 с.

4. Бачинська Є. М. Організаційно-методичні засади підготовки вчителів до класного керівництва в системі підвищення кваліфікації: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2004. 20 с.

5. Берестова Л. І. Соціально-психологічна компетентність як професійна характеристика керівника : автореф. дис. … канд. психол. наук. Москва, 1994. 25 с.

6. Бібік Н. М. Компетенції / гол. ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер , 2008. 410 с.

7. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. Київ : КІС, 2004. 112с.

8. Болонский процесс: Глоссарий / под ред. В. И. Байденко, Н. А. Селезневой. Москва : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2009. 148 с.

9. Бондар С. Компетентність особистості інтегрований компонент навчальних досягнень учнів. *Біологія і хімія в школі*. 2003. № 2. С. 8–9.

10. Бондар С. П. Педагогічна технологія: становлення, термінологія, сутність, структура. *Школа першого ступеня: теорія і практика: зб. наук. праць ДПІ ім. Г. С. Сковороди. – Переяслав-Хмельницький: СМП "Астон"*. 2002. №6. С. 157–163.

11. Биков В. Ю.,. Білоус О. В., Богачков Ю. М та ін. Основи стандартизації інформаційно-комунікаційних компетентностей в системі освіти України : метод. рекомендації / за заг. ред. В. Ю. Бикова, О. М. Спіріна, О. В. Овчарук. Київ : Атіка, 2010. 88 с.

12. Биков В. Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти. Інформаційні технології і засоби навчання : електронне наукове фахове видання / Ін-т інформ. технологій і засобів навчання АПН України; Ун-т менеджменту освіти АПН України. 2010. №1(15). URL : http://www.ime.edu-ua.net/eml5/emg.html

13. Биков В. Ю. Автоматизовані інформаційні системи єдиного інформаційного простору освіти і науки. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. 2008. Ч. 2. С. 47–56.

14. Бєлкін А. С. Компетентність, професіоналізм, майстерність. Челябінськ : ВАТ «Юж.-Урал. кн. Видав.», 2004. 176 с.

15. Буйницька О. П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 240 с.

16. Вакулюк В. М. Мультимедийные технологии в учебном процессе. *Высшее образование в России.* 2004. № 2. С. 101–105.

17. Введенский В. Н. Моделирование профессиональной компетентности педагога. *Педагогика*. 2003. № 10. С. 51 – 55.

18. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ: Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2002. 1440 с.

19. Выготский Л. С. Развитие высших психических функций. Москва : Педагогика, 1984. 312 с.

20. Вітвицька С. С. Компетентнісний та професіографічний підходи до побудови професіограми магістра освіти. *Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки.* 2011. Випуск 57. С. 52–58.

21. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація : навч. посіб. Київ : Академія, 2006. 256 с.

22. Всесвітня доповідь ЮНЕСКО «Про комунікацію та інформацію в 1999-2000 лідерами у своїй галузі, в освіті». URL : http://www.polpred.com/free/>unesco/2.htm

23. Вяликова Г. Педагогическое стимулирование профессиональной омпетентности учителя в условиях заочной формы обучения : автореф. дис. ... док. пед. наук. Рязань, 2006. 40с.

24. Гнатюк Д. ІТ-технології – перепустка до майбут.: Інформаційні технології в школі. *Директор школи*. 2003. №47. С.15–16.

25. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. *Вища освіта України.* 2008. № 3. С. 23 – 30.

26. Горб В. Г. Основная образовательная программа вуза: проблемы и решения. *Стандарты и мониторинг в образовании*. 2004. № 2. С. 22–31.

27. Гулай О. І. Компетентнісний підхід як основа нової парадигми освіти. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2009. № 2. С. 41–52.

28. Гуржій А. М., Гуревич Р. С., Коношевський Л. Л., Коношевський О. Л. Мультимедійні технології та засоби навчання : навчальний посібник / за ред. академіка НАПН України Гуржія А. М. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2017. 556 с.

29. Гудирева О. М. Вплив нових інформаційних технологій навчання на активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів. *Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання.* 2003. Вип. 6. С. 25–36.

30. Гуревич Р. С. Інформаційно-комунікаційні технології в міжкультурній комунікації / за ред. проф. Р. С. Гуревича. Вінниця : Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського. 2009. 232 с.

31. Гричановская Е. С. Развитие коммуникативной компетентности средствами иностранного языка. Актуальные проблемы лингвистики и лингводидактики: теоретический и методический аспекты: материалы научнопрактической конференции. Благовещенск. 2007. С. 148–153.

32. Державний стандарт початкової загальної освіти. Дата оновлення 21.02.2018. URL : https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti

33. Державні стандарти професійної освіти : теорія і методика: монографія / за ред. Н. Г. Ничкало. Хмельницький : ТУП, 2002. 334 с.

34. Делор Ж. Образование: сокрытое сокровище. Основные положення Доклада Международной комиссии по образованию для XXI века. UNESCO, 1996. 31 с.

35. Добреньков В. И., Кравченко А. И. Методы социологического исследования: Учебник. Москва : ИНФРА-М, 2004. 768 с.

36. Дубасенюк О. А. Особенности профессионального становлення учителя в контексте компетентностного похода. *Вектор науки Тольяттинского Государственного университета.* 2010. № 2 (2). С. 38–42.

37. Давидова В. Д. Нетрадиційні форми навчання (навчальний гурток у системі народної освіти Швеції). *Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка.* 2005. Вип. 24. С. 161–167.

38. Демехіна І. П. Мультимедійні засоби навчання як вирішальний фактор ефективності навчального процесу. URL : http://intkonf.org/demehina-ip-multimediyni-zasobi-navchannya-yak-virishalniy-faktorefektivnosti-navchalnogo-protsesu/

39. Дубинин А. П. Развитие творческой активности студентов средних профессиональных учебных заведений в процессе изучения общепрофессиональных дисциплін : дис. ... канд. пед. наук. Ярославль, 2006. 173 с.

40. Емельянов Ю. Н. Теория формирования и практика совершенствования коммуникативной компетентности. Ленинград : СПб., 1999. 403 с.

41. Энциклопедия образовательных технологий. В 2-х т. Т. 1. / за ред. Г. К. Селевко. Москва : Народное образование, 2005. 556 с.

42. Жалдак М. І., Шут М. І., Жук Ю. О., Дементієвська Н. П., Пінчук О. П., Соколюк О. М., Соколов П. К. Мультимедійні системи як засоби

інтерактивного навчання: посібник/ за редакцією: Жука Ю. О. Київ : Педагогічна думка, 2012. 112 с.

43. Жалдак М. І. Педагогічний потенціал компютерно-орієнтованих систем навчання математики / *Зб. наук. праць Уманського державного педагогічного університету ім. П.Тичини. [спец.випуск]*. Київ : Міленіум, 2005. С. 129–141.

44. Жуков Ю. М. Диагностика и развитие компетентности в общении. Москва : 1990. 255 с.

45. Закон України «Про вищу освіту» від 01. 07. 2014 № 1556-VII. URL : http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakonukrayiny-pro-vyschu-osvitu

46. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19

47. Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» від 11.08.2013 № 75/98-ВР. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/75/98-вр

48. Зайченко І. В. Педагогіка: підручник. URL : https://westudents.com.ua/knigi/344-pedagogka-zaychenko-B.html

49. Зеленкова Н. І., Кравець К. Ю. розвиток інформаційно-комунікаційнх компетентностей магістрантів. *Педагогічне Криворіжжя.* 2018. №4. С.76 – 77.

50. Зіборова В. В. Формування інформаційної компетентності викладача. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2010. № 8 (195). С. 64–68.

51. Зимняя И. А. Компетенция и компетентность в контексте компетентностного подхода в образовании. URL : http://www.rusreadorg.ru/ckeditor_assets/attachments/63/i_a_zymnaya_competency_and_competence.pdf.

52. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. Москва : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. 213 с.

53. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования. *Эксперимент и инновациив школе.* 2009. №2. С. 7–14.

54. Зимня І. А. Ключові компетенції – нова парадигма результату освіти. *Вища освіта сьогодні.* 2003. №5. С. 34–42.

55. Значенко О. П. Формування інформаційної культури майбутніх учителів гуманітарних дисциплін : автореф. дис. … канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2005. 22 с.

56. Зязюн І. А. Філософія педагогічної якості в системі неперервної освіти. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2005. № 25. С. 13–18.

57. Зязюн І. А., Крамущенко Л. В., Кривонос І. Ф та ін.; Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І. А. Зязюна. Київ : Вища шк., 2004. 422 с.

58. Зязюн І. А. Гуманістична парадигма в освіті. *Вища освіта в Україні: реалії, тенденції, перспективи розвитку. – Частина І.* – Київ : 1996. С. 8–12.

59. Иванова В. В. Школьный словарь иностранных слов. Москва : Просвещение, 1990. 256 с.

60. Імбер В. І. Педагогічні умови застосування мультимедійних засобів навчання у підготовці майбутнього вчителя початкових класів : дис. … канд. пед. наук: 13.00.04. Вінниця, 2008. 214 с.

61. Исак Л. Использование мультимедийных технологий в системе высшего образования: преимущества и недостатки. *Технологічна освіта: досвід, перспективи, проблеми.* 2010. №6. С. 105–118.

62. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы. Санкт - Петербург; Москва; Харьков; Минск : Питер, 2002. 512 с.

63. Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання : термінологічний словник . Львів : Вид-во “СПОЛОМ”, 2009. 260 с.

64. Карташова Л. А. Інформатизація професійної підготовки майбутніх вчителів іноземних мов : монографія / за ред. В. Кременя, Т. Левовицького, В. Огнев'юка, С. Сисоєвої. Київ : ТОВ "Видавниче підприємство "ЕДЕЛЬВЕЙС", 2013. – С. 308–326.

65. Кларин М. В. Педагогическая технология в учебном процессе: анализ зарубежного опыта. – Москва : Знание, 1989. 80 с.

66. Клайн П. Справочное руководство по конструированию тестов. - Москва : «ПАН Лтд», 1994. 283 с.

67. Климова К. Я. Теорія і практика формування мовнокомунікативної професійної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей педагогічних університетів : монографія. Житомир : ПП «Рута», 2010. 560 с.

68. Кірдан О. Л. Виховні функції класного керівника в навчальних закладах України (середина XIX – початок XX століття) : автореф. дис. … канд. пед. наук: 13.00.01. Київ, 2002.17 с.

69. Коджаспирова Г. М. Словарь по педагогике. Москва: ИКЦ „МарТ”; Ростов на Дону : Изд центр „МарТ”, 2005. 133 с.

70. Корчевський Б. Б. Мультимедійні технології в навчанні. Створення навчальних відеофільмів. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2010. №3. С. 118–123.

71. Коджаспирова Г. М. Словарь по педагогике. Москва: ИКЦ «МарТ»; Ростов на Дону : Издательский центр «МарТ», 2005. 448 с.

72. Крайнова Е. А. Профессиональная підготовка будущих инженеров-механиков в области информационных технологий : автореф. дис. … канд.. пед. наук : Нижний Новгород, 2007. 20 с.

73. Крамаренко Т. В. Сучасний стан застосування інформаційних та комунікаційних технологій при викладанні іноземних мов у ВУЗі. URL : http://intkonf.org/kramarenko-tv-suchasniy-stan-zastosuvannya-informatsiynihtehnologiy-pri-vikladanni-inozemnih-mov-u-vuzi/

74. Кругликов В. Н. Активное обучение в техническом вузе (теоретикометодологический аспект) : дис. ... доктора пед. наук. Санкт - Петербург, 2000. 424 с.

75. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. Київ : К.І.С., 2004. 112 с.

76. Кулагина Т. И. Дидактические условия развития познавательной самостоятельности студентов экономическихспециальностей в процесе обучения иностранному язику. *Вестник ОГУ*. 2006. № 6. Т.1. С.158-163 URL : http://vestnik.osu.ru/2006_6/25.pdf

77. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. Київ: Знання-Прес, 2003. 418 с.

78. Лавров Є. А. Комп'ютеризація університету : підхід до проектування мультимедійної лекції. *Вісник Сумського нац. аграрного ун-ту. Серія : механізація та автоматизація виробничих процесів*. 2010. Вип. 2(22). С. 103. URL : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Pipo/2008_20/08leaurt.pdf

79. Лапчик М. П. ИКТ-компетентность бакалавров образования. *Информатика и образование.* 2012. № 2. С. 29–33.

80. Лебедева М. Б. Система модульной профессиональной подготовки будущих учителей к использованию информационных технологий в школе : автореф. дис. докт. пед. наук : спец.: 13.00.04. Санкт-Петербург, 2006. 34 с.

81. Лебедєва М. В. Що таке ІКТ – компетентність студентів педагогічного університету і як її формувати. *Інформатика та освіта*. 2004. № 3. С. 96–100.

82. Лещенко М. П., Карпенко Н. М. Перспективи впровадження прогресивного досвіду Швеції у професійнійній підготовці майбутніх вихователів України. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя «Психологопедагогічні науки».* 2011. №8. С. 206–209.

83. Лихачев Б. Т. Педагогика: курс лекцій. Москва : Прометей, 1992. 528 с.

84. Лозова В. І., Троцко Г. В. Теоретичні основи виховання і навчання: Навчальний посібник. Харків, 2002. С. 126–174.

85. Ложакова Е. А. Педагогические условия и принципы обеспечения еффективности процесса формирования информационной компетентности студентов музыкальных специальностей в ходе обучения информатике. URL : http://2013.moodlemoot.in.ua/course/view.php?id=13

86. Лузан П. Г. Теоретичні і методичні основи формування навчально-пізнавальної активності студентів у вищих аграрних закладах освіти : дис. ... доктора пед. наук. Київ, 2004. 505 с.

87. Маршицька В. В. Про використання мультимедійних технологій у процесі викладання навчальних дисциплін. URL : http://docviewer.yandex.ua/?url=http%3A%2F%2F/

88. Маркова А. К. Психология профессионализма. Москва : Знание, 1996. 308 с.

89. Мараховський Л. Ф. Інформаційні технології та парадигма сучасної освіти. *Наука та наукознавство.* 2004. № 1. С. 111–113.

90. Майнаєв Ф. Я. Виявлення у студентів суспільно-гуманітарного профілю мотивів застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання. *Психологопедагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика*: матеріали II міжн. наук.-практ. конф. (11 квітня 2017 р.). Харків, Стиль-Издат, 2017. С. 156–158.

91. Основи нових інформаційних технологій навчання: посіб. для вчителів / за ред. Ю. І. Машбиця. – Київ : ІЗМН, 1997. 264 с.

92. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. Навчальний посібник. Київ : [б. в.], 2007. 656 с.

93. Молянинова О. Г. Мультимедиа в образовании (теоретические основы и методика использования): монографія. Красноярск : Издательство: КрасГУ, 2002. 300 с.

94. Морзе Н. В., Кузьмінська О. Г. Формування інформатичних компетентностей учнів середньої школи. Інформаційні технології і засоби навчання. 2011. №3 (23).

95. Мультимедийные презентации. URL : http://www.weboptima.ru/6.htm/

96. Назарова Т. С. Педагогическая технология: новый этап эволюции?. *Педагогика.*1997. № 3. С. 20–27.

97. Немов Р. С. Психология: учеб. пособ..Москва : Просвещение, 1990. 301 с.

98. Ніколаєнко С. В освіті – інформаційна революція. *Дзеркало тижня*, 2006. 14 – 20 січня. №1.

99. Новий тлумачний словник української мови(у трьох томах). том 1, А – К / Укладачі: В. В. Яременко, О. М. Сліпушко. Київ, Вид-во «АКОНІТ», 2006. 926 с.

100. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти. *Стратегія реформування освіти в Україні*. 2003. С. 33–42.

101. Остапенко Н. М. Теорія і практика формування лінгводидактичних компетентностей у студентів філологічних факультетів ВНЗ. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю., 2008. 330 с.

102. Ожегов С. И. Словарь русского языка / под ред. Н. Ю. Шведовой. Москва : Русский язык, 1987. 797 с.

103. Олійник В. В. Підвищення кваліфікації керівників освіти за дистанційною формою навчання / за заг. ред. В. В. Олійника. Київ : Логос, 2006. 408 с.

104. Онищук В. А. Типы, структура и методика урока в школе. Київ : Рад. школа, 1976. 196 с.

105. Пальчевський С. С. Педагогіка: Навч. посіб. Київ : Каравела, 2007. 576 с.

106. Петрук В.А. Базові професійні компетенції: сутність поняття. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми.* Зб. наук. пр.. Випуск 17. 2008. С. 66–71.

107. Пєхота О. М.; Кіктенко А. З., Любарська О. М. Освітні технології: Навч. – метод. посіб. /, та ін.; Київ : А.С.К., 2001. 256 с.

108. Пиндик О. Г. Педагогічні умови розвитку пізнавальної активності студентів вищих навчальних закладів економічного профілю : дис. ...канд. пед. наук. Київ, 2003. 290 с.

109. Підласий І. П. Практична педагогіка або три технології: інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти. Київ : Видавничий Дім “Слово”, 2004. 616 с.

110. Пінчук В. М. Інноваційні процеси – підґрунтя проектування нових освітніх технологій. *Освіта і управління.* –Т.2.1998. С.88–97.

111. Полонский В. М. Понятийно-терминологический словарь по народному образованию и педагогике. Москва : ИТОиИРАО, 2001. 128 с.

112. Пометун О. Інтерактивні методики та система навчання. Київ : “Шкільний Світ”, 2007. 112 с.

113. П’янковська І. В. «Компетенція» та «компетентність» як провідні поняття компетентнісного підходу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Психологія і педагогіка*. 2010. № 15. С. 202 – 211.

114. Равен Дж. Педагогическое тестирование: проблемы, заблуждения, перспективы. – Изд. 2-е, испр. Москва : Когито-Центр, 2001. 142 с.

115. Радионова Н .Ф. Компетентностный подход в педагогическом образовании. URL :http://www.omsk.edu/article/vestnikomgpu75.pdf

116. Рамен Дж. Педагогическое тестирование. Проблемы, заблуждение, перспективы. Москва, 1999. 234 с.

117. Решетова О. В. Коммуникативная компетентность как фактор успешности учебной деятельности студента : дис. … кандидата пед. наук : 13.00.01 / Оренбургский государственный педагогический университет. Оренбург, 2006. 156 с.

118. Рутковская М. В. Формирование мотивов выбора педагогической профессии у старшеклассников : дис. ...канд. пед. наук / Ленинград, 1955. 314 с.

119. Рутковская М. В. Формирование мотивов выбора педагогической профессии у старшеклассников : автореф. дис. … канд. пед. наук: / Ленинград, 1955. 14 с.

120. Синиця М. О. Використання мультимедійних технологій у навчальному процесі ВНЗ як засіб формування педагогічних знань : професійна педагогічна освіта: становлення і розвиток педагогічного знання: монографія

/ за ред. проф. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 418–438.

121. Селевко Г. К. Компетентности и их классификация. *Народное образование.* 2004. № 4. С. 138–143.

122. Семеріков С. О. Активізація пізнавальної діяльності студентів при вивченні чисельних методів у об'єктно-орієнтованій технології програмування : автореф. дис. … канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2001. 20 с.

123. Семенов А. Л. Роль информационных технологий в общем среднем образовании. Москва : МИПКРО, 2000. 12 с.

124. Семенова Р. О., Корольов Д. К., Мельник М. О., Нечаєв О. С. Взаємозв'язок когнітивних та особистісних чинників у розвитку обдарованості : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2008.144 с.

125. Сидорчук Н. Г. Порівняльний аналіз понять «компетенція» та «компетентність» як складних психолого-педагогічних феноменів. *Проблеми освіти: збірник наукових праць. – Спецвипуск.* 2015. С. 78–81.

126. Скалій Л. І. Використання інформаційних технологій у формуванні професійної компетенції майбутнього вчителя іноземних мов. *Іноземні мови.* 2003. № 4. С. 5–9.

127. Сластенин В. А. Педагогика. Москва : Просвещение, 1977. 362 с.

128. Словник іншомовних слів / Уклад.: С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. Київ : Наукова думка, 2000. 680 с.

129. Словник іншомовних слів// під ред. С. Мельничука. Київ, 1974. 775с.

130. Словник української мови: в 11 т. / ред. колег. І. К. Білодід (голова) та ін. Київ : Наукова думка, 1970 – 1980. Т. 4: І – М / ред. А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, П. П. Доценко.1973. 840 с.

131. Смирнова Е. А. Формирование коммуникативной компетентности: Теория и практика проблемы : монографія. – Шуя : Издательство «Весть» ; ГОУ ВПО «ШГПУ», 2006. 256 с.

132. Смирнова-Трибульская Е. Н. Основи формирования информатических компетентностей учителей в области дистанционного обучения : монография. Херсон: Айлант, 2007. 704 с.

133. Сорокина Т. М. Развитие профессиональной компетенции будущего учителя средствами интегрированного учебного содержания. *Начальная школа.* 2004. № 2. С. 110–114.

134. Спірін О. М. Інформаційно-комунікаційні та інформативні компетентності як компоненти системи професійно-спеціалізованих компетентностей вчителя інформатики. Інформаційні технології і засоби навчання: електронне наукове фахове видання / Ін-т інформ. Технологій і засобів навчання АПН України, Ун-т менеджменту освіти АПН України; [гол. ред.: В. Ю. Биков]. 2009. № 5 (13). URL : http://ime.edu-ua.net/em13/emg.html.

135. Спирин Л. Ф. Педагогический эксперимент в области воспитания // Методы педагогического исследования/ Ред. В.И. Журавлев. Москва : “Просвещение”, 1972. С.34–61.

136. Субетто А. И. Онтология и эпистемология компетентностного подхода, классификация и квалиметрия компетенций. Москва : Исследоват. центр проблем кач-ва под-ки спец-ов, 2006. 72 с.

137. Ставицька І. В. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті. URL : http: // confesp.fl.kpi.ua/node/ 1103.

138. Татур Ю. Г. Компетентносный подход в описании результатов и проектировании стандартов высшего профессионального образования. *материалы ко второму заседанию методологического семинара.* Москва : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. 16 с.

139. Талызина Н. Ф. Педагогическая психология: учеб. пособ. [для студ. сред. пед. учеб. завед.]. Москва : Изд. центр “Академия”, 1998. 288 с.

140. Темерівська Т. Г. Формування пізнавальної активності студентів медичного коледжу в процесі вивчення природничо-наукових дисциплін : дис. ... канд. пед. наук : Тернопіль, 2004. 248 с.

141. Титаренко І. О. Підвищення професійної компетентності педагога в системі методичної роботи професійного навчального закладу: [навч.-мет.пос.]. Київ : П/П “ЕКМО”, 2004. 154 с.

142. Трешина И. В. Развитие профессионально-лингвистической компетенции преподавателя иностранного языка в курсе «Профессиональнопедагогическая интерпретация текста» : дис. ...канд. пед. наук.: 13 00 02. Москва, 2005. 233 с.

143. Урбанович А. А. Психология управления : учеб. пособ. Минск : Харвест, 2001. 640 с.

144. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навч. Посіб Київ : «Академвидав», 2006. 352 с.

145. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. Київ: «Академвидав», 2002. 528 с.

146. Философсий словарь: Основан Г. Шмидтом. – 22-е, новое, переработ. Изд. / Общ. ред. В.А. Малинина. – Москва : Республика, 2003. 575 с

147. Фоміних Н. Ю. Підготовка майбутніх учителів філологічних спеціальностей до застосування інформаційно-комунікаційних технологій : автореф. дис. … канд. пед. наук : 13.00.04. Ялта, 2010. 20 с.

148. Фурман О. А. Активізація навчально-пізнавальної діяльності майбутніх учителів біології у процесі навчання інформатики : дис. … канд. пед. наук: 13.00.02 / НПУ імені М.П. Драгоманова. Київ, 2010. 255 с.

149. Формування інформаційно-комунікаційних компетентностей у контексті євроінтеграційних процесів створення інформаційного освітнього простору : Посібник / О. В. Білоус, О. О. Гриценчук, І. В. Іванюк, О. Є. Кравчина, М. П. Лещенко, І. Д. Малицька, Н. В. Морзе, О. В. Овчарук, Д. Б. Рождественська, Н. В. Сороко, Л. І. Тимчук, В. А. Ткаченко, М. А. Шиненко, А. В. Яцишин / За заг. ред. Бикова В. Ю., Овчарук О. В. Київ : Атіка, 2014. 212 с.

150. Химинець В. Компетентнісний підхід до професійного розвитку вчителя. URL : http://zakinppo.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49.

151. Хуторской А. В., Хуторская Л. Н. Компетентность как дидактическое понятие: содержание, структура и модели конструирования. *Проектирование и организация самостоятельной работы студентов в контексте компетентностного подхода: Межвузовский сб. науч. тр.* 2008. Вып. 1. С.117–137.

152. Хуторской А. В. Ключевые компетенций как компонент личностно ориентированной парадигмы образования. *Народное образование*. 2003. № 2. С. 58–64.

153. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования. *Ученик в общеобразовательной школе*. 2002. С.135–157.

154. Чайка В. Основи дидактики: Навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2011. 240 с.

155. Череповська Н. І. Медіакультура та медіаосвіта учнів ЗОШ: візуальна медіакультура. Київ : Шк. світ, 2010. 128 с.

156. Шарипов Ф. В. Профессиональная компетентность преподавателя вуза. *Высшее образование сегодня.* 2010. № 1. С. 72–77.

157. Шишов С. Е. Школа: мониторинг качества образования. Москва : Педагогическое общество России, 2000. 316 с.

158. Шишов С. Е. Понятие компетентности в контексте качества образования. *Стандарты и мониторинг в образовании.* 1999. № 2. С. 30–34.

159. Шилова О. Н. Теоретические основы становления информационно-педагогического тезауруса студентов в системе высшего педагогического образования : дис. … д-ра пед. наук : 13.00.08 / Санкт - Петербург, 2001. 365 с.

160. Шибенюк М. О. Формування інформаційної культури і впровадження технологічних інновацій в освіту. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : Зб. наук. пр*. Випуск 18. 2008. С. 44–48.

161. Шмалей С. В. Впровадження інформаційних технологій на змістовно методичне наповнення навчального процесу / С. В. Шмалей // Впровадження нових інформаційних технологій навчання: [мат-ли міжнар. науков.-метод. конф.]. – Національний аерокосмічний університет ім. Г. Жукова. –Х. : ХАІ, 2004. С. 179–186.

162. Штарке К. Студенты. Становление личности / Пер. с нем. Москва : Прогресс, 1982. 136 с.

163. Ягупов В. В. Педагогіка: Навч. посібник. Київ: Либідь, 2003. 560с.

164. Ягупов В. В. Компетентнісний підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців у системі професійнотехнічної освіти. *Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки.* 2011. Вип. 4. С. 28–35.

165. Язиніна Н. О. Структура професійної педагогічної компетентності майбутнього вчителя. *Збірник наукових праць Кам'янець - Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Вип. 16. 328 с.

166. Шукурова И. В. Развитие коммуникативной компетенции студентов в процессе обучения иностранному языку : автореф. дис. канд. пед. наук / Москва, 2006. 18 с.

167. Standarts. *International Society for Technology in Education*. 2010. URL : http://www.iste.org/ standards/nets-for-students.aspx.

ДОДАТКИ

Додаток А

Презентація «Методи педагогічних досліджень»

Слайд 1

Слайд 2

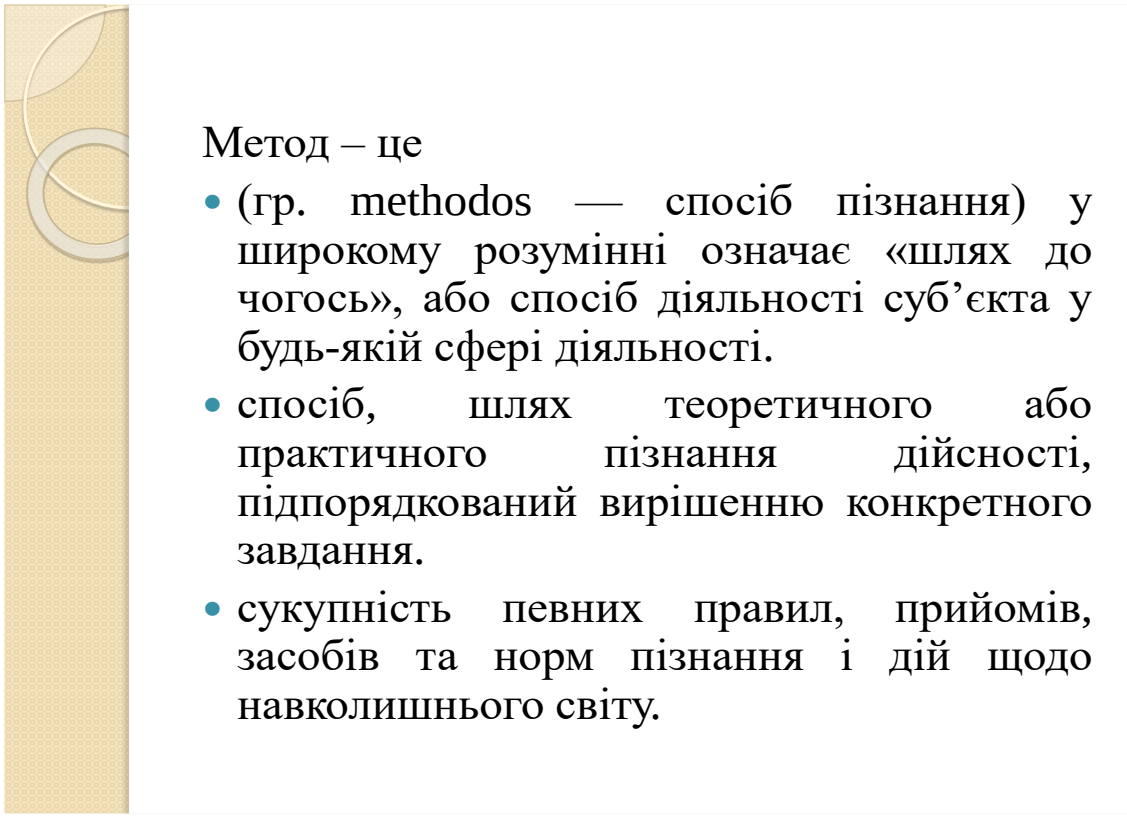

Слайд 3

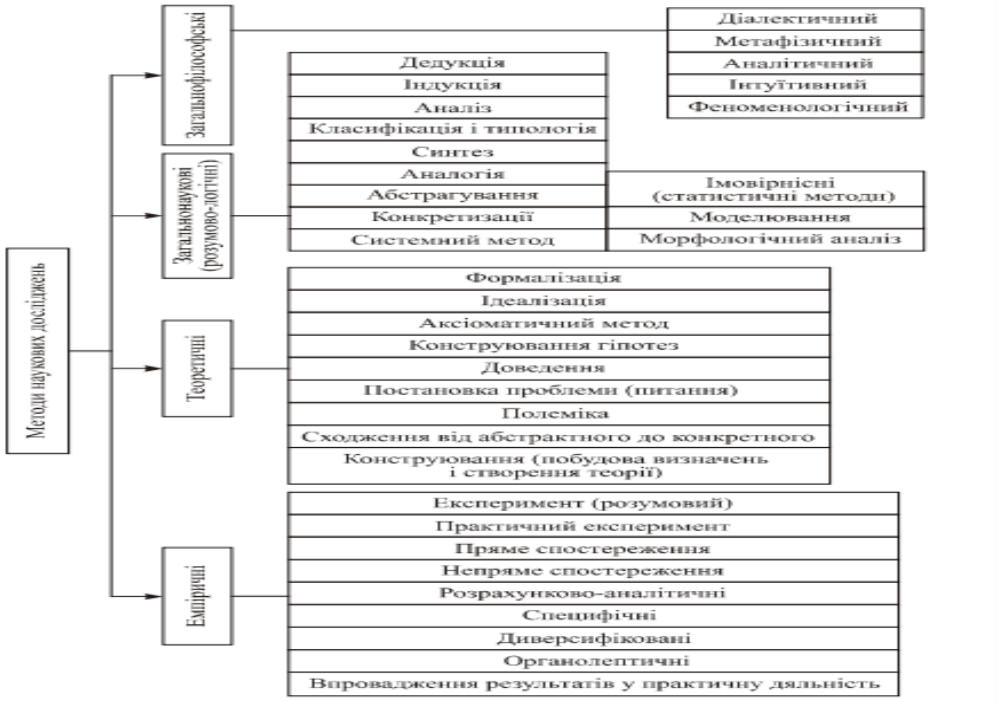

Слайд 4

Емпіричні методи педагогічного дослідження

Спостереження — це цілеспрямоване сприйняття будь-якого педагогічного явища, у процесі якого дослідник одержує конкретний фактичний матеріал. При цьому ведуть записи (протоколи) спостережень. Спостереження проводять звичайно за заздалегідь складеним планом з виділенням конкретних об'єктів спостереження.

Можна виокремити такі етапи спостереження:

- визначення завдань і мети (для чого, з якою метою ведеться спостереження);
- вибір об'єкта, предмета і педагогічної ситуації (що спостерігати);
- вибір способу спостереження, щонайменше впливає на досліджуваний об'єкт і найкраще забезпечує збирання необхідної інформації (як спостерігати);
- вибір способів реєстрації того, що спостерігається (як вести записи);
- обробка й інтерпретація отриманої інформації (який результат).

Слайд 5

- ***Педагогічний експеримент.*** Суть експерименту (від лат. - Проба, досвід) як методу дослідження полягає в спеціальній організації педагогічної діяльності вчителів та учнів з метою перевірки і обгрунтування заздалегідь розроблених теоретичних пропозицій або гіпотез. Коли гіпотеза чи припущення знаходить своє підтвердження на практиці, дослідник робить відповідні теоретичні узагальнення і висновки.
- Залежно від цільових установок розрізняють наступні види експериментів: *констатуючий, творчо-перетворюючий і контрольний.*

Слайд 6

- ***Бесіда*** *- діалог дослідника з випробуваним за заздалегідь складеною програмою.* Бесіда, проведена але спеціально складеним питаннями, дозволяє з'ясувати багато аспектів досліджуваних явищ, оцінки і позиції досліджуваних, їх почуття і переживання, мотиви тих чи інших вчинків і ін. Ефективність бесіди залежить від уміння дослідника встановити дружні відносини в ході бесіди, викликати співрозмовника на відвертість. Бесіда дозволяє коректно направляти розмову в потрібне русло, варіювати питання для кращого і однозначного розуміння їх співрозмовником. Відповіді випробуваного доповнюються особистими враженнями від спілкування з ним. Бесіду необхідно фіксувати, але краще або на диктофон, прибраний з поля зору (опитуваний знає, що йде запис), або відразу після бесіди по пам'яті.

Слайд 7

- ***Інтерв'ю*** *- різновид бесіди, але воно більше орієнтоване на з'ясування оцінок і позицій опитуваного*. Інтерв'ю, як правило, проводиться за заздалегідь підготовленим питань, з одного боку, і підготовленим відповідям, з іншого боку, що робить їх щирість і точність досить відносною.
- Анкетування – це письмове опитування за допомогою попередньо складеного переліку запитань. При анкетуванні необхідно знати і дотримуватися таких вимог:
  - ретельний підбір точних і коректних питань, найбільш повно відображають досліджуване явище і дають надійну інформацію;
  - використання прямих і непрямих запитань, які дозволяють уточнити відповіді, визначити їх правдивість;
  - однозначність запитань і відсутність підказки в їх формулюванні;
  - використання *відкритих* (коли опитуваний може висловити свою власну думку), *закритих* анкет (з обмеженим варіантом відповідей), *змішаних;*
  - перевірка підготовленої анкети на невеликій кількості піддослідних і внесення необхідних корективів.

Слайд 8

Соціологічні методи дослідження

- **Анкетування**
- Це метод збору фактів на основі письмового самозвіту досліджуваних за спеціально складеною програмою. Його застосовують для одержання інформації про типовість певних явищ навчально-виховного процесу. Залежно від характеру інформації та способів її отримання використовують такі типи анкетного опитування:
- суцільне (охоплюються великі групи населення) та вибіркове (здійснюють опитування певної групи учасників);
- усне (за типом інтерв'ю) та письмове (робота з бланковими анкетами);
- індивідуальне та групове;
- очне (безпосереднє опитування) та заочне (поштою, телефоном тощо).

Слайд 9

Метод рейтингу

- **Метод рейтингу**
  Полягає в оцінюванні діяльності, її окремих аспектів компетентними експертами, здатними вирішувати творчі завдання, контролювати процес експертизи, виявляти наукову об'єктивність, аналітичність, широту і конструктивність мислення, самокритичність, мати власну думку і вміти її обстоювати. За допомогою рейтингу відбувається первинна класифікація соціально-психологічних об'єктів за ступенем вираження загальної для них властивості — експертних оцінок.
  Рейтинг є основою для побудови найрізноманітніших шкал оцінок. Використовують його при оцінюванні популярності окремих учнів, значущості їх моральних якостей, престижності професій тощо. Наприклад: «Вкажіть по порядку, кому з Вашого колективу Ви довірили б серйозну справу передусім, у другу чергу, у третю чергу і т. д.?»

Слайд 10

Тестування

- ***Тестування***. Це система психолого-педагогічних завдань, спрямованих на дослідження окремих рис і якостей людини.
- Існує кілька класифікацій тестів:
- за природою оцінювання якостей: *тести успішності, тести здібностей* та *індивідуальні тести;*
- за формою подачі завдань: *вербальні* (побудовані на основі завдань, виражених у словесній формі) і *невербальні* (у формі різноманітних наочних і слухових образів);
- за функціональною ознакою.

Додаток Б

Презентація «Поняття про особистість, її розвиток та формування»

Слайд 1

Поняття про особистість, її розвиток та формування

Слайд 2

Особистість — соціально зумовлена система психічних якостей індивіда, що визначається залученістю людини до конкретних суспільних, культурних, історичних відносин.

Особистість характеризують такі ознаки:

- розумність (визначає рівень інтелектуального розвитку);
- відповідальність (рівень розвитку почуття відповідальності, уміння керувати своєю поведінкою, аналізувати свої вчинки і відповідати за них);
- свобода (здатність до автономної діяльності, прийняття самостійних рішень);
- особиста гідність (визначається рівнем вихованості, самооцінки);
- індивідуальність (несхожість на інших).

Слайд 3

Індивідуальність — сукупність зовнішніх та внутрішніх особливостей людини, що формують її своєрідність, відмінність від інших людей.

Вона постає як цілісна характеристика людини — оригінальність, самобутність її психічного складу, — будучи тим особистим «Я», за яким пізнають, характеризують та оцінюють людину як особистість. Виявляється у здібностях людини, в основних потребах, інтересах, схильностях, рисах характеру, у почутті власної гідності, у світобаченні, системі знань, умінь, навичок, у рівні розвитку інтелектуальних, творчих процесів, в індивідуальному стилі діяльності та поведінки, в типі темпераменту, в особливостях емоційної та вольової сфер тощо.

Слайд 4

Розвиток людини — процес становлення особистості, вдосконалення її фізичних та духовних сил під впливом зовнішніх і внутрішніх, керованих і некерованих чинників, серед яких найважливішими є цілеспрямоване виховання й навчання.

Він має різні форми (анатомо-фізіологічну, психічну та соціальну) і відбувається на основі взаємодії дитини з середовищем. Розвиток супроводжується кількісними змінами людської істоти, тобто збільшенням одних і зменшенням інших її ознак (фізичного росту організму, розмірів його окремих органів, ваги тіла, м'язової сили тощо). Кількісні зміни зумовлюють зміни якісні — виникнення нових ознак, особливостей і зникнення старих. Найпомітніші ці зміни в утробному періоді розвитку людини, коли її організм за короткий час із зародкової клітини перетворюється на людську істоту.

Слайд 5

Формування особистості — процес соціального розвитку молодої людини, становлення її як суб'єкта діяльності, члена суспільства, громадянина.

Відбувається цей процес завдяки засвоєнню гуманітарних дисциплін, виховному впливу сім'ї, школи, суспільства, взаємодії з мистецькими явищами, здатності людини пристосовуватися до зовнішнього оточення, участі у громадському житті, свідомій її підготовці до самостійного дорослого життя.

Слайд 6

Фактори, що впливають на розвиток і формування особистості

ISSN 2519-8424
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
VERITAS
CREATIO
LIBERTAS
1930
ПЕДАГОГІЧНЕ
КРИВОРІЖЖЯ
2018
№4
Кривий Ріг

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1
ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ОСВІТИ

Бугаєва В. В.
Інклюзивна освіта: актуальні питання вітчизняної теорії та практики.....6
Волощук І. А., Грідіна О. О.
Тайм-менеджмент як умова формування успішного учня.....9
Волощук І. А., Дацька Н. І.
Позиція педагога як засіб подолання зневаги серед учнів.....11
Волощук І. А., Загородько П. В., Рубан В. Р.
Дослідження впливу комп'ютерних ігор на дітей.....13
Волощук І. А., Лисуненко А. В.
Проблеми розвитку, навчання й виховання обдарованих дітей.....15
Горазова К. А.
Дидактична гра як засіб формування пізнавального інтересу дошкільників.....17
Гура Т. О.
Специфіка кооперативнного навчання як моделі організації навчальної діяльності.....19
Дороніна Т. О.
Педагогічні тренди початку XXI ст.: практичний аспект перспективного розвитку педагогіки.....22
Ланецька Ю. А.
Подолання дискримінації молодшого школяра в умовах сучасної школи.....24
Побоча Т. Д.
Розвиток емоційного інтелекту сучасного вчителя в умовах неперервної педагогічної освіти.....26
Селищева І. А.
Шкільна історична освіта у світлі Концепції «Нова українська школа».....28
Чупилко О. О.
Педагогічний моніторинг у навчально-виховному процесі: проблеми впровадження і перспективи.....30
Шепілєв Д. С.
Педагогічний дизайн як професія майбутнього.....32

РОЗДІЛ 2
ІДЕЇ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ШКОЛИ

Антоненко Л. С.
Від ідеї В. Сухомлинського про значення казки у формуванні особистості молодшого школяра до впровадження казкотерапії в практику роботи сучасної початкової школи.....34
Білоус О. С., Архіпова А. І.
Виховний потенціал казок В. Сухомлинського.....36
Білоус О. С., Каращук Є. О.
В. Сухомлинський у діалозі з сучасністю.....38
Лакшинська З. В.
Від ідеї В. Сухомлинського про збереження та зміцнення здоров'я молодших школярів до здоров'язбережувальних технологій у сучасній початковій школі.....40
Могуща В. В.
Проблеми виховання духовності в педагогічній спадщині В. Сухомлинського та сучасній українській сім'ї.....42
Мюллер М. І.
Формування громадянської компетентності молодших школярів: погляд на проблему крізь спадщину В. Сухомлинського.....45

РОЗДІЛ 3
ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ

Білоус О. С., Ізмайлова К. В.
Ділова гра як метод інтенсифікації навчальної діяльності....47
Волошина Т. О., Дармостук Є. Ю.
Квест технологія як ефективний засіб соціалізації дітей дошкільного віку....49
Дармостук Є. Ю., Яковлєва О. М.
Впровадження англійської мови як складової процесу соціалізації дошкільників в середовищі сучасного закладу дошкільної освіти....52
Дробніца І. П.
Педагогічні технології в сучасному загальноосвітньому закладі....55
Мицик Л. В.
Розвиток пізнавальної активності учнів початкових класів на уроках інформатики....58
Новікова В. Г.
Впровадження інтерактивних технологій навчання на уроках музичного мистецтва....60
Саліш О. В.
Технологія ТРВЗ у дитячому садку....62
Слюзко Т. Р.
Використання аналітичної геометрії при вивченні шкільного курсу стереометрії....63
Щербина С. М., Микитенко М. В.
Використання інтерактивних методів навчання у процесі вивчення історії у ВНЗ І-ІІ рівня акредитації....66

РОЗДІЛ 4
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ

Бажан Л. В.
Формування ІКТ-компетентностей на уроках інформатики під час вивчення розділу «Служби інтернету»....69
Білоус О. С., Федорук Ю. А.
Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) при вивченні географії у загальноосвітній школі....70
Гаврилець Я. О.
Використання сучасних мультимедійних технологій на уроках англійської мови в основній школі з метою соціалізації....72
Гостра К. В.
Використання інструментів веб-контролю для виявлення реакцій на прецедентні феномени....74
Зеленкова Н. І., Кравець К. Ю.
Розвиток інформаційно-комунікаційних компетентностей магістрантів....76
Коваленко В. С.
Створення адаптивної системи шкільної медіаосвіти на основі принципів наскрізного навчання в контексті діяльності закладу загальної середньої освіти....78
Мошков І. Д.
Пізнавальна активність учнів – рушійна сила процесу вивчення шкільного курсу інформатики....82
Станіславська О. В.
Підвищення мотивації учнів шляхом використання хмарних технологій на уроках іноземної мови....83

РОЗДІЛ 5

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ ФАХІВЦІВ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Білозір О. С.
Формування мовної компетентності майбутніх учителів германських мов.....85
Васильєва О. К.
Засоби формування інформаційної компетентності майбутнього вчителя математики при вивченні предметів математичної освітньої галузі.....87
Герман О. А.
Професійна підготовка фахівців з використанням дуальної форми навчання.....88
Дубель І. М.
Актуальні підходи до формування краєзнавчих компетентностей педагогічних фахівців шкільної географічної освіти.....90
Івченко В. І.
Професійна підготовка майбутнього вчителя: вимоги сучасної школи.....92
Квітка Т. В.
Підтримка самоосвітньої діяльності студентів ВНЗ за допомогою методу кейсів.....94
Мясоєдова Т. І.
Проблема використання педагогічних технологій у підготовці майбутнього вчителя історії.....96
Ступак К. Є.
Освіта дорослих в Україні та Фінляндії.....99
Щербина С. М., Квітко Г. О.
Формування комунікативної компетентності студентів як актуальна педагогічна проблема.....101
Іванова В. В.
Використання інформаційних технологій у навчальному процесі педагогічного вишу.....104
Коваленко І. А.
Традиції та інновації в сучасній український школі: концепція НУШ.....105

Педагогічне Криворіжжя

2018, №4

УДК 378.147:004

Зеленкова Н. І.,
канд. пед. наук, доцент кафедри педагогіки
Кравець К. Ю.,
магістрантка кафедри педагогіки,
Криворізький державний педагогічний університет,
м. Кривий Ріг

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАГІСТРАНТІВ

У статті проаналізовано погляди науковців на проблему розвитку інформаційно-комунікаційних компетентностей магістрантів, запропонована класифікація ІКК, яка включає основні засоби роботи, якими має оволодіти фахівець.

Ключові слова: компетенція, компетентність; інформаційно-комунікативна компетентність; інформаційно-комунікаційні технології, компетентнісний підхід.

Зеленкова Н. И., Кравец К. Ю. Развитие информационно-коммуникативных компетентностей магистрантов.

В статье проанализированы взгляды ученых по проблеме развития информационно-коммуникативных компетентностей магистрантов, предложена система ИКК, которая включает в себя основные рабочие средства, которыми должен владень специалист.

Ключевые слова: компетенция, компетентность, инофрмационно-коммунакационная компетентность, информационно-коммуникационные технологии, компетентностный подход.

Zelenkova N., Kravets K. The development of the postgraduates' information and communication competences.

In the article were analyzed the views of scientists on the problem of the development of the postgraduates' information and communication competences, it is offered the classification of ICC which includes the basic methods of work which the specialist has to seize.

Key words: competence; competency; information and communication competence; information and communications technologies; competency-based approach.

Глобальний розвиток економіки, стрімка інформатизація суспільства зумовлюють необхідність широкого застосування інформаційних технологій в усіх сферах діяльності. Такі тенденції створюють серйозні проблеми для системи освіти. Магістранти вищих навчальних закладів мають бути відповідно підготовлені до використання сучасних технологій. Для цього необхідно змістити акцент із освітніх моделей, у яких навчання зводиться до заучування матеріалу, на моделі, які підкреслюють і стимулюють застосування, аналіз та синтез знань, умінь і навичок. Така система освіти передбачає навчання протягом усього життя. Інтеграція в сучасне суспільство, знаходження свого місця в житті вимагають дедалі більше зусиль і компетентності від кожної людини, тому що прогрес усіх галузей людської діяльності залежить від компетентних людей, які працездатні, творчі, досягають високих результатів. Сучасне суспільство вимагає від наукових кадрів умінь швидко адаптуватися до нових умов, удосконалювати професійні уміння та навички, користуватися інформаційно-комунікаційними технологіями. Зважаючи на це, розвиток інформаційно-комунікаційних компетентностей магістрантів стає невід'ємним аспектом навчально-виховного процесу. Всі ці обставини зумовлюють потребу в оволодінні сучасними компетенціями.

Метою статті є проаналізувати стан проблеми розвитку інформаційно-комунікаційних компетентностей магістрантів.

Загальна інформатизація суспільства та стрімкий розвиток економіки зумовлюють необхідність упровадження інформаційних технологій в усі сфери діяльності. Для системи освіти такі тенденції створюють проблеми і тому магістранти мають бути підготовлені до використання сучасних технологій. На думку науковців В. Бубнова, А. Гуржій, М. Жалдак освітнім системам країн доцільно переорієнтувати акценти освіти з принципу адаптивності на принцип компетентності магістрантів. Проблеми інформатизації освіти тісно пов'язані з вимогами болонської декларації в Україні, у межах якої упроваджується

багаторівнева ступенева освіта. Вчені дискутують щодо того, як озброїти людину необхідними уміннями та знаннями для забезпечення її взаємодії з інформаційним суспільством. Тому компетентнісний підхід, який визнаний ключовим у реформуванні освіти країн Європейського Союзу та пострадянського простору розглядається як базова конструктивна ідея неперервної освіти.

Головні етапи становлення компетентнісного підходу в освіті можна окреслити таким чином: обґрунтування поняття «компетенція» та розмежування понять «компетенція» та «компетентність». Компетенція означає коло питань, в яких людина добре обізнана, усвідомила їх і має досвід використання, спроможна виконувати будь-яке завдання якісно і ефективно. Компетентність – це не тільки наявність знань і досвіду, але й уміння їх використовувати при здійсненні своїх функцій. За визначенням І. Фрумина, компетентісний підхід – це спроба дати відповідь на запитання, чого і як навчати [3]. Такий підхід до організації навчально-виховного процесу передбачає розвиток професійних і особистісних якостей, уміння приймати рішення і брати на себе відповідальність. Особливістю методології компетентнісного підходу у вищій освіті є те, як зазначають науковці, що в її основу покладено ідею заміни традиційного репродуктивного навчання на креативне. Тому науковці, зокрема В. Бубнов, А. Гуржій, М. Жалдак, С. Тришина та інші висловлюють думку про те, що компетентнісний підхід пов'язаний з ідеєю всебічної підготовки та виховання індивіда не лише як спеціаліста, а і як особистості. Тобто компетентнісний підхід варто розглядати не лише як засіб оновлення змісту освіти, але і як механізм проведення його у відповідність з вимогами, які ставить сучасність. Саме використання інноваційних технологій освіти у навчально-виховному процесі – одна з умов реалізації компетентнісного підходу. Зважаючи на це, розвиток інформаційно-комунікаційних компетентностей магістрантів стає невід'ємною компонентою частиною підвищення ефективності та якості програми магістерської підготовки відповідно до вимог сьогодення.

Розвиток інформаційно-комунікаційних компетентностей магістрантів стає невід'ємним аспектом навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах країни.

Інформаційно-комунікаційна компетентність, як зазначено у працях О. Овчарук, – це ключова категорія, що розглядається як комплексне поняття, а саме – сукупність знань і розуміння, умінь, навичок, а також особистісних ставлень і ціннісних орієнтацій людини у галузі ІКТ та здатність автономно і відповідально демонструвати їх для практичної, професійної діяльності та навчання упродовж життя [1].

Важливою, на наш погляд, є класифікація інформаційно-комунікаційних компетентностей, що запропонована Л. Петуховою, яка включає основні засоби роботи, якими фахівець має оволодіти для успішної реалізації компетентності з інформаційно-комунікаційних технологій у своїй професійній діяльності: інформатично-збиральна компетентність, що передбачає здатність до пошуку і накопичення даних за допомогою словників, книг, журналів; інформатично-перетворювальна компетентність, яка передбачає здатність до аналізу, класифікації та систематизації отриманих даних; інформатично-зберігаюча компетентність, що забезпечує вміння раціонально обирати програмне забезпечення та створювати оптимальну файлову структуру для зручного зберігання і швидкого пошуку необхідної інформації; інформатично-презентувальна компетентність, яка гарантує наявність уміння вибору необхідного програмного забезпечення для якнайкращого представлення інформації; інформатично-мережева компетентність являє собою сукупність знань, умінь і навичок роботи в комп'ютерній мережі, сформованість культури спілкування в соціальних мережах, участі в форумах і on-line конференціях [2].

Отже реалізація зазначених дій дає змогу зрозуміти, які навички, знання, уміння та ставлення необхідно розвивати у магістрантів з метою впливу на їх компетентності, зокрема на інформаційно-комунікаційну.

Література

1. Овчарук О. В. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти. *Стратегія реформування освіти в Україні : Рекомендації з освітньої політики.* Київ : «К.І.С.» 2003. № 3(11). 296 с. **2. Петухова Л. Є.** Теоретико-методичні засади формування інформатичних компетентностей майбутніх учителів початкових класів : дис. … д-ра пед. наук : 13.00.04. Херсон, 2009. 564 с. **3. Фрумин И.** За что в ответе? Компетентностный подход как естественный етап обновления содержания образования. *Учительская газета.* № 36. URL : http//www.uq.ru/old/02.36/t24.htm.